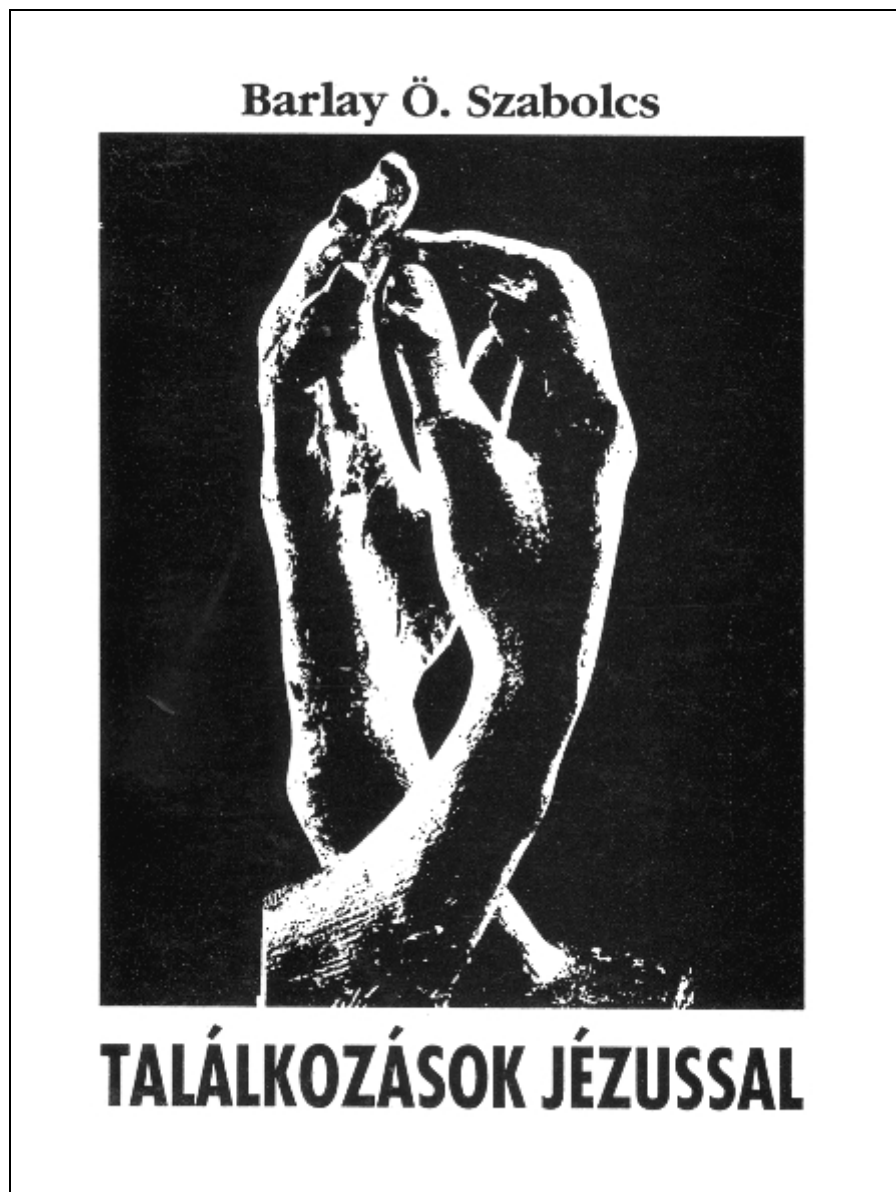

Barlay Ö. Szabolcs Találkozások Jézussal

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Barlay Ö. Szabolcs
Találkozások Jézussal

Bibliai lélekelemzések

Lektorálta:
Nászályi Emil O.Cist.

Hálával primíciám és aranymisém emlékére
1944-1994

A borítón
Auguste Rodin: La Cathédrale (1908)

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv ötödik kiadásának elektronikus változata. A könyv 1999-ben jelent meg a PANAX Kft. Nyomdaüzem készítésében (felelős vezető: Nagy József), az ISBN 963-450-570-8 azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző, Barlay Ö. Szabolcs, engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a szerző tulajdonában marad. A könyv szövegének a forrása a szegedi Dugonics András Piarista Gimnázium honlapja:
<http://server.dugonics-szeged.sulinet.hu/irodalom/vallas/barlay.html>.

A nyomtatott kiadvány kapható a szerzőnél a következő címen:

P. Barlay Ö. Szabolcs
8000 Székesfehérvár
Petőfi utca 2.

Telefon: 06/30976-4800

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Találkozásaink természetes és természetfeletti megvilágítása	4
A lesben állók	7
Visszautasítás	10
Találkozás az Orvossal	15
„Szeretnék szeretni...”	20
Hazahívogató találkozás	24
Bátorító találkozás	29
„Szeretsz engem?”	33
Találkozás Jézus Lelkével.....	38

Találkozásaink természetes és természetfeletti megvilágítása

Mielőtt elmélyednénk e könyv kérdőjelekkel terhes témakörében, és még akár csak egy lépést is tennénk bármelyik irányba, érdemes a találkozás fogalmának belső világával megismerkednünk. Hiszen aki majd végigolvassa ezeket a meditációkat, saját maga fog meggyőződni arról, hogy a találkozások legtöbbször mögött a kérdőjelek, a miértek szövődésének fonalai rejtőznek. A mindennapi életben természetesen ezeknek a talányoknak nem szoktunk különös jelentőséget tulajdonítani. Bizonyára azért, mert minduntalan a találkozások jegyében zajlik az életünk, és nincs is időnk, türelmünk ahhoz, hogy megfejtsük a nagy talányt. Pedig valóban az! Nem véletlenül nevezi P. Lippert, a harmincas évek neves jezsuita írója az élet nagy kalandjának a találkozást.

Vajon miért?

Mert mint mindennek, a találkozásnak is van „háttere”. Arisztotelész kifejezése segít megértetni azt, amire gondolok. A metafizika ugyanis épp a látható, tapintható fizika világán túli régiókra hívja fel a figyelmet. Ha ugyanis elmélyedni akarunk egy-egy valóság, vagy egy számunkra nélkülözhetetlen érték mélységeiben, akkor célravezető előbb ennek a titkokat nyitogató metafizikának a kapuján kopogtatnunk. Érthető tehát, hogy a konkrét találkozások titkainak és szépségeinek elemzése előtt alázattal szeretnék előbb belépni a fizikán túli világba, hogy megtudhassam, vajon a találkozásoknak is van metafizikai távlata? A kérdésekre adott válaszokból kiderül, hogy van! És nem is akármilyen. Találkozásaink legtöbbször ugyanis több dimenziós...

A metafizika szakemberei azt tanácsolják, hogy nagyon egyszerű kérdésekkel kopogtassunk a fizikán túli világ kapuján. Ezért ebben az esetben is célszerű a gyermekek nyelvvel annyiszor kimondott és konok következetességgel ismételt kérdőszócskákkal belépünk ebbe a lenyűgözően szép világba, ahová gőgös ember nem kaphat bebocsátást. A metafizika „szem nem látta, fül nem hallotta” világa ugyanis olyan szférája az életnek, melyet Jézus Urunk eleve csak a tisztán látó gyermekeknek tárt fel. „Hacsak nem lesztek olyanok, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába” (Mt 18,3).

Titkokat döngető, nagy kérdéseket valóban csak gyermekeink tudnak megfogalmazni naivnak tűnő, valójában filozófusokat megszegyenyítő logikájukkal. Még hozzá nem köteteket kitevő értekezések formájában, hanem csak a „miért”, a „kicsoda”, a „hol”, a „mikor”, a „hogyan” kérdésekkel, titkokat feszegető „varázsszavaikkal”.

Kísérletként most én is ezekkel a semmitmondónak látszó kérdőszócskákkal kérdezem találkozásaim kilátótoronyán állva: kivel, mikor, hol, miért találkoztam? És mi lett a sorsuk azoknak? És mi tette drámaivá, vagy szürkévé, esetleg tragikussá azokat?

A „kilátótoronyba” azért érdemes felmenni most is, mert onnét még jobban megfogalmazhatjuk az újabb kérdéseket: vajon ki, vagy mi irányítja találkozásainkat? Hiszen nemcsak idős korban, de már húszévesen is észre lehet, – vagy kellene – vennünk, hogy aligha írható a Véletlen számlájára egy-egy találkozásunk. A hol és a mikor, vagyis a Tér és az Idő kategóriájába torkollik annak a titoknak boncolgatása is, hogy miért épp „ott” és miért épp „akkor” találkoztunk valakivel!

Akárhonnét közelítem meg a találkozásnak, mint fogalomnak és mint jelenségnek „hátterét”, egyre világosabbá válik, hogy rejtéllyel állunk szemben. Valóságos úthálózatot lehet felfedezni, amelyen találkozásaink lebonyolódnak. És mintha léteznék valamiféle „menetrend” is, mely – sokszor úgy tűnik – segít minket abban, hogy mikor és hová keljünk útra, hogy létrejöhessen egy életre szóló, sorsunkat meghatározó találkozás. Vajon ki állíthatja össze ezt a „menetrendet”? Mi, vagy inkább Ki küldte őt hozzám? Elegendő-e, ha a szokásos kifejezésre hivatkozva azt mondjuk: a Sors keze van benne?

Így jutunk el a legizgalmasabb kérdéshez. Tudniillik a hívő gondolkodó egyből észreveszi, hogy minden találkozás mögött egy titokkal lepecsételt ajtó kontúrjai jelennek meg. És éppen azért mélyedek bele az Evangéliumokban található találkozások lélekelemzésébe, mert itt döbbenhetünk rá arra, hogy a Tér és az Idő sokszor semmitmondó látszatvilága mögött a természetfelettség új dimenzióját tárja fel az Úr Jézus, találkozásaink isteni mestere! Mivel a jézusi találkozások is igazolják a teológiai megállapítást a természet és a természetfeletti világ szoros kapcsolatáról, ezért vegyük szemügyre a profán találkozásoknál észlelt jellegzetességeket. Ezeket ugyanis később jól fel tudjuk használni elmélkedéseinkben.

Minden találkozás lényege a társkeresés. Ez a motorja a kapcsolatok létrejöttének: a szerelemnek, házasságnak és minden barátságnak a legkisebb kortól kezdve. Az óvodások, kisiskolások, gimnazisták, egyetemisták, munkatársak életének ez ad ízt. Emberek, személyiségek elismerik, elfogadják egymást, – értékelik egymás képességeit. Ilyenkor mindig ajándékozunk magunkból valamit, és ugyanakkor elfogadunk valamit a másiktól és másiktól. Ha ez nem történik meg, akkor a találkozásból nem lesz kapcsolat, hanem elsorvad. Mert szükségünk van egymásra: nekem rád, neked meg rám! Segítségeddel válok igazi önmagammá. De mivel személyiség vagyok, meg akarok maradni önálló szellemi lénynek.

A két személyiség között, az Én és a Te között az összekötő híd a találkozás. Mint minden híd, a találkozás sem szünteti, nem szüntetheti meg a távolságot, csak áthidalja!

Három mozzanat figyelhető meg minden találkozásnál, legyen az profán, vagy legyen az isteni, kegyelmi:

- ki az, akivel találkozom?
- hogyan érkezem a találkozásba?
- mi történik velem és övele a találkozáskor és utána?

A találkozások legtöbbször azon fordul meg minden, hogy az illető személyisége milyen hatással van ránk. Hiszen naponta megszámlálhatatlan emberrel találkozunk, és mégis milyen ritkán vésődik emlékezetünkbe egy-egy arc, egy gesztus, egy hang! Számos összetevője van annak, hogy egy találkozásból kapcsolat szülessék. Bár nagyon sok függ tőlünk, mégis a hangsúly legtöbbször azon a bizonyos „másikon” van: ő hívja fel önmagára a figyelmet. Ha ebben csak külső okok szerepelnek, akkor a kapcsolat felszínen marad és tiszavirág életű lesz. De ha az illetőből személyiségének legbensőbb értékei sugároznak ránk, megvan a remény az igazi találkozásra. – Érthető, hogy a Jézussal való találkozásokat feszült figyelemmel elemzem, hiszen egyedül ezeknél találja meg az ember azt az annyira keresett, igazi Másikat! A második és lényeges mozzanat: én hogyan érkezem a találkozásba? Sok függ attól, hogy milyen félelmek vagy elvárások töltenek be a találkozás pillanatában. Mert egyáltalán nem könnyű mindig elfogulatlanul, előítéletek nélkül találkozni a másik emberrel. És az sem mindegy, hogy tartózkodóan vagy bizakodóan érkezünk. Lehet ugyan felkészülni a találkozásra, ha azt előre tudni lehet, – de legtöbbször épp abban van a rejtély, hogy váratlan, – olyan, mint kék égből a villám! A világhírű drámák, regények legtöbbször épp az ilyen előre nem látott, kiszámíthatatlan találkozások titkát feszegeti. És az még tovább bonyolítja a témát, hogy mi magunk is állandóan változunk, és elképzelhető, hogy amire ma érzéketlenül reagálunk, holnap esetleg nagy hatással van ránk. Vagyis sok múlik azon, hogy milyen a befogadó képességünk, finomságunk, szellemi, érzelmi kapacitásunk.

Találkozásainkat különösen a harmadik mozzanat teszi drámaivá, vagyis az, ami találkozás közben történik bennünk, velünk és a másikkal. Mert a találkozás sohasem rögzít valamely helyzetet, hanem mozgat. Ennek tudható be, hogy utána nem vagyunk ugyanazok, akik előtte voltunk. Akár csalódottak vagyunk egy találkozás után, akár megkönnyebbültek, vagy vidámak, tudjuk, tapasztaljuk, hogy valami történt velünk, – valami, ami nemcsak tőlünk függött és aminek bizonyára további következményei is lesznek. Vagyis nyilvánvaló,

hogy a találkozások roppant nagy jelentőségűek, mert általuk maga az élet, a saját életünk és a másik élete formálódik. Egyértelmű tehát, hogy az emberi élet alapvető mozzanatával állunk szemben még a jelentéktelennek tűnő találkozásainkkor is.

A harmadik mozzanatról következik, hogy a találkozásnak különböző eredményei lehetnek. Vannak ösztönző, építő, kibontakoztató, életet formáló találkozások, – de vannak bénító, megsemmisítő, sebet, csalódást okozóak is, melyek kioltják bennünk az elmélyült találkozás reményét is. Prohászka püspök jegyzi fel naplójában azt a mérhetetlen csalódást, amit egy magyar Tolsztoj rajongó érzett át a nagy íróval történt, sikertelenül végződött találkozásakor. Hónapokig utazott kocsin, gyalog, csak hogy láthassa bálványozott mesterét, akit csupán könyvei alapján ismert. És amikor végre célba ért és extatikus lelkesedéssel állt az író háza előtt, hiába kopogtatott, órákat kellett várnia. Mire aztán megjelent, egy mondattal elintézte a rajongót... Teljes kiábrándulás lett a vége. – Itt is történt valami, ennek a találkozásnak is maradt mély nyoma, de ellenkezőjét váltotta ki, mint amire az illető számított. Dráma helyett ilyenkor tragédiáról kell beszélnünk, melynek mottója nagyon hasonlít ahhoz a jézusi kijelentéshez, melyet Júdással kapcsolatban mondott: Jobb lett volna, ha meg sem születik az az ember!

Aligha tévedek, ha a találkozással kapcsolatban a kimeríthetetlen jelzőt használom. Hiszen ezt a fogalmat nem lehet leszűkíteni arra az általánosságban használt értelmezésre, mely a személyes beszélgetésre utal. Lehet áttételes értelemben is találkozni valakivel, – például levelezéssel: olvasom levelét, és „találkozom” vele, akit pedig most itt nem is látok. Talán jobb így, közvetve; és nem biztos, hogy a közvetlen találkozás ugyanolyan mély hatással lenne rám. Vagy lehet valakivel találkozni egy tárgy segítségével, – az emléktárgyak a legjobb eszközök ehhez: apám gyűrűje, anyám imakönyve, lelkiatyám dedikált képe! De elég a találkozáshoz maga a hely, a genius loci. Egy-egy hely, és megjelenik az, aki ott élt: Rákóczi Munkácson, a 13 vértanú Aradon, a sok tízezer hősi halott a mohácsi kopjafás temetőben... Péter apostol a Vatikánban és Jézus Urunk a Galileai tónál, vagy ott fent a Golgotán... Mindez egy-egy variáció ugyanarra a témára, a találkozás ezerarcúságára.

A találkozás fogalmát nemcsak az élet profán síkján használhatjuk, – érvényes ez a Szentírásra is. Itt is hasznosítható a gratia supponit naturam, vagyis a profán találkozások analógiájára sok közös vonást fogunk találni az Evangéliumban megörökített jézusi találkozásoknál. Hiszen maga Jézus is e profán világ megnyilatkozásait használta fel mindenegybes találkozásánál, éppen azért, hogy mindennapi életünket felemelje abba a másik, az isteni világ dimenziójába. Így szentelte meg a világot, legbanálisabbnak tűnő dolgainkat is.

A meditációk teljesebb átéléséhez még egy megjegyzést kívánok fűzni, méghozzá e lelki könyvecske létrehozásának módszerével kapcsolatban. Legszívesebben a „bibliai pszichoanalízis” kifejezést használnám. Nem kell ezen semmi különöset érteni, hiszen mindannyian, akár egyháziak, akár világiak vagyunk, elmélkedéseinkben ugyanezt a módszert alkalmazzuk észrevétlenül is. Az egyszerű meditáció vagy az évek múltával tökéletesebb fokon gyakorolt kontempláció legismertebb eszköztára a lélekelemzés. Itt legfeljebb abban lehet valami mást is találni, ahogy egy-egy témát a teológia, a pszichológia, az etika, mindenekelett a biblikum szintézisében próbálok megközelíteni. Interdiszciplináris módszernek szokták ezt nevezni, mert ezzel csökkenteni tudjuk az egyoldalú szemlélet veszélyeit. Lényegében azzal a módszerrel dolgoztam fel a soron következő témákat, melyeket maga Jézus, a felülmúlhatatlan lélekelemző, a mélylélektan egyetlen nagymestere használt...

A lesben állók

Első hallásra különösnek tűnik ez a kifejezés. Pedig ha a Szentírás bármelyik részét olvassuk, minduntalan találkozhatunk a „lesben álló” Isten irgalommal teli jelzéseivel. És nemcsak a Saulra leselkedő Krisztusra gondolok ott a damaszkuszi úton, hanem a szentek és bűnösök megtéréseinek kimeríthetetlen történéseire is. A legváratlanabb pillanatban elének áll, vagy a lelkünk legmélyén megszólal a velünk találkozni akaró Isten. Az itt következő eset csak annyiban tér el a többitől, hogy ebben a történetben két lesben álló szerepel: Zakeus a fa tetejéről leselkedik Jézusra, Jézus pedig szándékosan megy éppen ehhez a fához, hogy meglesse és találkozhassék Zakeussal. Ez a találkozás éppen ezért van tele izgalmas lélektani fordulattal, a rögtönzés esélyeivel, a kegyelem és a szabadakarat összehangolt „játékának” bravúrával. A teljesebb megértés és átélés érdekében, nézzünk kissé körül: kik a főszereplők, hol és mikor zajlik a találkozás?

Előbb Zakeust vegyük szemügyre. „A vámosok feje” (Lk 19,2). Ez a megjegyzés nem elhanyagolható mert még jobban rávilágít a két személy, Jézus és Zakeus között tátongó űrre, melyet áthidalni emberi erővel lehetetlenség. Zakeus ugyanis nem közönséges, átlag vámos, hanem a megszálló rómaiak fizetett főhivatalnok. Míg a közvetlen adókat, a fej- és vagyoadót a helyi hatóságok szedték be, addig az ún. közvetett adókat bérbe adták annak, aki a legtöbb bérleti díjat ajánlotta fel a provincia római vezetőinek. És mivel a vám nagyságát központilag nem határozták meg, a vámszedőtől függött, hogy mennyi összeget képes kicsikarni a lakosságból. És ez még nem minden! Maga a bérlő ugyanis nem vámost, hanem a vámosoknak adta ki a „piszkos” munkát, akik alkalmazottakként szedték a vámot. Ezek gyakran csoportokat alkottak a fővállalkozó vezetése alatt. Ilyen fővállalkozó volt Zakeus, ezért nevezi őt az evangélista, vámosok fejének”.

A zsidó közösség a vámost eleve kitzsítottnak tekintette. Zakeus esetében ez a megbélyegezettség még fokozódott, mert zsidó létére „sokakat csaló módon kifosztott” (19,8). Tehát nemcsak politikai szempontból áruló, de vallási szempontból is égbe kiáltó bűnös: pogányokkal együtt nem tartozik többé Isten, Jahve népéhez. Önmagát zárta ki onnét, pedig „ő is Ábrahám fia”, mondja róla az irgalmas szívű Mester (19,9).

Erdemes néhány percig szemügyre venni azt is, hogy milyen fényűzően élt egy ilyen népnúzó vezető vámos. Sokat mond maga a hely, Jerikó! Akkoriban ez volt Palesztina legkellemesebb vidéke. A várost nem ok nélkül nevezték a „pálmák városának”. Az előkelő gazdagok pazar villákat építettek, – és itt tartózkodott az év nagy részében Heródes. Téli palotáinak feltárásakor a legutóbbi ásatások során a város nyugati kijáratánál feltártak egy házat. A régészek szerint egy vámos háza lehetett. A pompás mozaikpadló alapján a ház tulajdonosának gazdagságáról is fogalmat alkothatunk. Mindebből természetesen senki nem vonhatja le azt a következtetést, hogy épp Zakeus házára bukkantak. Mégis segít abban, hogy élethű keretbe tudjuk elhelyezni ezt az evangéliumi tablót.

Ami az időt illeti, Lukács evangélista ebben is segít. Ő ugyanis orvosi hivatásához híven, különös előszeretettel örökítette meg a testi és lelki betegségekben szenvedőknek találkozásait az Úr Jézussal. Nem véletlen, hogy csak ő írta le ezt a találkozást is. Bizonyára azért, mert megérezte, hogy az isteni Orvos Zakeusban súlyos lelki sérültet látott. És mindenre kiterjedt a figyelme, úgy ahogy evangéliumának harmadik sorában írja: „mindennek elejétől fogva gondosan a végére jártam” (1,3). Valóban, pontosan megjelöli az időt is: Jézus néhány nappal a szenvedés hetének kezdete előtt útban Jeruzsálem felé kézzelfoghatóan meg akarja mutatni, hogy senkit sem akar kirekeszteni a megváltásból: „az Emberfia azért jött, hogy keresse és megmentse, ami elveszett” (19,10).

Nézzük, hogyan menti meg az önmagával meghasonlott Zakeust?

* * *

A pálmák városán, Jerikón át vezetett Jézus útja a közelgő húsvétra. Ez volt utolsó útja. Néhány nap múlva bevonul Jeruzsálembe. Tehát közel vagyunk ahhoz a naphoz, melyet mi most virágvasárnapnak, dominica palmarum-nak hívunk. Az elfogatási parancs értelmében Jézust bármikor, bárhol letartóztathatják. Ezt Ő is, de az apostolok is tudják. Felajzott idegekkel kísérik mesterüket. Egyikük, Tamás megrendítő szavakkal buzdítja társait: „Menjünk mi is, haljunk meg vele együtt” (Jn 11,16). De Jézus előbb fel akarja tární megváltó halálának értelmét: mindenkit meg akar szabadítani, még a Zakeus féle uzsorásokat is. És minden alkalmat megragad, legelképezhetőbb helyzeteket is felhasznál ahhoz, hogy küldetését beteljesítse. Ha kell, négyszemközt térít, gyógyít, – a betszaidai vakot kézenfogva kivezeti a faluból, hogy senki se lássa azt a pillanatot, amikor visszaadja látását, – a vizet merítő, férjeket cserélgető asszonnyal is egyedül akar maradni, még apostolait is elküldi, mert az istenélmény misztikájába most csak őt akarja beavatni... Máskor tömegek előtt beszél, nyilatkozik, ítélezik a farizeusok gögje felett, csodákat művel ezrek szeme láttára, – és elfogadja az ünneplők hozsannáját: bevonul! Lukács ennél a jelenetnél is ezt a kifejezést használja: Jerikóhoz érkeztek és bevonultak” (19,1). Nyilvánvaló, hogy aki „bevonul”, nem inkognitóban, nem rangrejtve akar maradni, hanem mindenki szeme láttára kíván cselekedni. Ez a légkör veszi körül a pálmák városában átvonuló Jézust: virágzó fehér és rózsaszínű leanderek százai és bódító illatú keleti virágok közt halad apostolaival Jézus. Híre megelőzte és most mindenki az utcákra tódul, mert „szemtől-szembe szerette volna látni” mindenki, az alacsony termetű fővámos is. Neve Zakeus, a Zakariás név rövidített változata.

Furcsa figura ez a kis emberke. Külseje csak félszegségének nyújt még nagyobb nyomatókat: kívülről-belülről „fél” ember. Testalkata, jelleme torzó: menekülne önmaga elől is, – de a nagy nyilvánosság elől mindenképpen. Ezért választja most is a félszeg megoldást: fára mászik, mert nem akar kimaradni a nagy szenzációból. És ha másként nem megy, hát legalább „felülnézetből” szeretné látni és megfigyelni Jézust. Rögtönzött „kilátó” ez is, de ugyanakkor búvóhely. Hiszen neki, a nyilvános bűnösnek, nem sok keresni valója van Jahve választott népe körében. Kellemetlen megjegyzéseket, ujjalmutogatásokat, szidalmakat bőven kaphatna. Éppen ezért az út szélén álló szykomorea fát választotta magának leshelyül. Ennek a fának törzse gyakran méteres átmérőt is elért, magassága pedig 10-15 méteres is lehetett, gyökereik felpúposodva kidagadnak a földből, megkönnyítik a felmászást. Zakeus egyet gondol, és már is fent van a vad fügefán (19,4). A sűrű lombok biztos fedezéket nyújtanak neki, és senkinek nem lesz útjában, és őt sem látja senki. Ő legalábbis így gondolta. Bebiztosítva érezte magát, és elhitte, hogy holnap zavartalanul folytathatja kisedet játékait: a mindennapivá vált csalást, zsarolást, nyereszkedést. Csak egyre nem számított! Arra, hogy nemcsak ő leleskedik, de épp az a Jézus is, aki miatt felmászott a fára. Ezért lehet ennek az evangéliumi tablónak „a lesben állók” címet adni...

A váratlan fordulatot Jézus idézi elő. Felnéz a gallyak között bujkáló fő fináncra, és felszólítja, hogy rögtön ugorjon le eléje a földre, mert beszélni kíván vele, sőt szeretne nála, otthonában megszállni. Lényeges, hogy nemcsak szóba akar vele állni, hanem kéri, hogy vendége lehessen. Ez nálunk is, Keleten még inkább a tisztelet, a megbecsülés, a barátság jele! Épp itt van a dráma lényege, a katarzis lehetősége. Most már csak az a kérdés, hogy Zakeus hogyan reagál? Hiszen a katarzishoz az értelmi és érzelmi belátás együttes élménye szükséges.

Jézus nyíltsága és minden elképzelést felülmúló gesztusa alapjaiban rendítette meg Zakeust. Hiszen látnia kellett, hogy Jézus nem vonja vissza szavait a felháborodott kritizálók zúgolódása ellenére sem. Hiába kiabálnak közbe és hiába sorolják fel égbekiáltó bűneit, Jézus kitar eredeti elhatározása mellett, és belép a nyilvános bűnös házába. És hogy Zakeus valóban embertelen bűnöket követett el, saját maga vallja he isteni vendégének azzal az

egyértelmű kijelentésével, hogy a tolvajoknak járó törvényes büntetésre ítéli önmagát. Sőt! Még ennél is szigorúbb elégtételt ró magára. A törvény ugyanis azt írja elő, hogy a károsultaknak térítsék meg a kárt, megtoldva a kár egyötödével. Ő azonban ennél sokkal többre vállalkozik: vagyona felét is szétosztja a szegények között és négyannyit ad azoknak, akiket megcsalt. Vagyis ez annak a jele, hogy itt nem egyszerűen jóvátételről van szó, hanem eddigi magatartásának homlokegyenest megváltoztatásáról. Eddig csak gyűjtött, lopott, csalt, mostantól szétszórja eddig szerzett vagyonát. Eddig rab volt, mostantól szabad...

Mi okozta ezt a belső változást, ezt a forradalmi magatartást? Az, hogy találkozott Jézussal! Aki nem a múltjával törődött, hanem a jövőjével, és aki emberszámba vette. Zakeus pillanatok alatt észrevette Jézus irgalmas szeretetének térdrekényszerítő gyógyerejét. Hiszen a Mester nem tetteire válaszolva közeledik hozzá, nem azt érinti benne, amit ő tesz másokkal, vagy ahogy undorító tetteire mások reagálnak, hanem társtalanságára válaszol. Akkor és azért szabadította fel elviselhetetlen magányának terhe alól, amikor figyelmen kívül hagyta az erkölcsi szempontokat, és barátként, vendégként felkereste lakásában, és szállást kért tőle: „ma a te házában kell megszállnom” (19,5). Jézus világosan látta, hogy csak így, ezzel az isteni jóssággal lehet megmenteni ezt a szánalmas embert. És ez az a jószág, amire az emberek többsége, még a hívők is képtelenek. Ma is ugyanazt kellene feljegyeznie az evangélistának, mint akkor: „akik ezt látták, méltatlankodva megjegyezték, hogy bűnös emberhez tér be megpihenni” (19,7). Ahelyett, hogy örülnének Zakeus megtérésén, méltatlankodnak, bírálják, ítélnék. És nemcsak a vámost, hanem Jézust is, az Istent is, csak önmagukat nem! Olyanok, mint a tékozló fiú történetében az idősebb fiú: nem tudják elviselni, hogy az édesapa éppúgy szereti megtért fiát, mint azt, aki „ártatlan”, legalábbis annak képzeletét.

* * *

Aligha tévedek, amikor azt mondom: képtelenség szabadulni ettől a Zakeus-Jézus közötti találkozástól. Ezért invitálom az olvasót egy adorációra, mert minden fejezet akkor lesz igazán gyümölcsöző, ha valahol, akár kedvelt templomunk, kápolnánk egy csendes sarkában, akár Zakeus otthonát imitáló szobánk meghittségében mi is találkozni szeretnénk az Urunkkal, aki „lesi”, hogy mikor szólíthat meg minket... És itt nem lehet kész imát javasolni. Minden falevél, minden ujjlenyomat és minden ember, minden hívő szuverén személyiség. Legfeljebb azt tehetem, hogy próbálom szavakba foglalni azt, ahogy a „két lesben álló”: Jézus és én találkoztunk.

Uram, Jézusom! Csakhogy végre megleptél. Zakeustól tudom, hogy úgy is váratlanul elélem állsz, bárhol legyek és bárhol „bujkálók” is. És azt is tudom, hogy nem azért kívánsz látni, mert „jó” vagyok. Épp azért várlak mert nyomorúságomat jól ismerik az emberek, és előre tudom, hogyan ítélnék meg, – de Te engem, Zakeusodat belülről látsz, jobban ismersz, mint én önmagammat. Közelebb állsz hozzám, mint tulajdon önmagamhoz. „Nincs emberem” (Jn 5,7), nekem sem. Megtapasztaltam a kivetettséget, – elfordítják arcukat tőlem még azok is, akikkel egy fedél alatt éltem, akikkel egy városban lakom.

Megérdemelten – Te tudod – ujjal mutogatnak rám még templomodban is. Eddig Zakeus voltam, de most, hogy szemrehányás nélkül megelőlegezel bizalmaddal, és nem jótanácsokat adsz, hanem belépsz legbensőbb világom satnyá otthonába, most megfordul bennem és körülöttem a világ. Szabaddá tettél önmagamtól és megszüntetted iszonyú magányomat. Újból kibuggyan lelkem legmélyéből egykori szerzetesi imánk, mely legsötétebb börtönéveimben is megmentett a kétségbeeséstől: Tu Domine universorum... Uram, mindenség ura! Bár semmire sincs szükséged, mégis engem szemeltél ki, hogy szállást nyújtsak Neked és templomod legyek.

Ámen! Ámen!

Visszautasítás

– *Nem érhetsz el Istenhez,
ha saját magad állsz útjában.* –

Bár ezek az elmélkedések inkább bátorítani szeretnének, semmint megnehezíteni az amúgysem könnyű életet, mégis szólni kell néhány olyan evangéliumi találkozásról, melyeket az Úr Jézus is sikertelennek nevezett. És jó ezt már a kezdetnél megemlíteni, mert egyrészt még mélyebb betekintést nyerhetünk a téma drámaiságába, másrészt jobban felmérhetjük saját felelősségünket jézusi találkozásaink alkalmával. Az evangélisták őszinte beszámolóinak köszönhetően nyilvánvalóvá válik, hogy minden egyes esetben a szabadakarati döntés misztériuma körül zajlik az egyes találkozások sorsa...

De azt is érdemes megjegyezni, hogy – *sit venia verbo* – a „jézusi sikertelenségekről” szóló nyílt beszámolók olyan hatással vannak a bibliaolvasókra, hogy nem egy istenkereső gondolkodó épp ennek a kendőzetlen őszinteségnek láttán tért meg. Hiszen a legtöbb „nagyember”, filozófus, vallásalapító, szektavezér leplezni szokta sikertelenségeit. Ezzel szemben az evangéliumok Péter tagadásáról éppolyan őszintén írnak, mint Jézusnak azokról a találkozásairól, melyek kudarccal végződtek.

Itt most szándékosan csak két ilyen sikertelen találkozásról lesz szó. Az egyik egy jóindulatú kísérlet kudarcát elemzi, a másik esetben a „színvakság” miatt elmérgesedett lelki durvaság, vaskos hitetlenkedés okozza a visszautasítást.

Egy Krisztust követni akaró gazdag, vagyonos ember drámája

Három evangélium is beszámol arról a találkozásról, melyet egy vallásos, törvényeket pontosan megtartó, vagyonos ember kezdeményezett. A három leírásban mindössze az a különbség, hogy Máté fiatalembernek, Lukács előkelő embernek nevezi őt, míg Márk úgy nyilatkozik róla, mint aki mindenképpen Jézus követői, tanítványai közé szeretne állni, és ebbeli szívós szándéka miatt Jézus rokonszenvet érzett iránta: „ránézett és megkedvelte” (Mk 10,21). Kell-e ennél szebb és biztatóbb bizonyítvány? Ki gondolná, hogy épp az ő jézusi találkozása végződik kudarccal, nagy szomorúsággal... De hát ki is ez a Jézussal találkozni vágyó ember? A kérdés azért lényeges, mert az elemzésből kiderül, hogy sok mindenben hasonlítunk hozzá. Az első észrevétel az, hogy nemcsak ismeri a zsidó vallás törvényeit, a tízparancsolatot, hanem lelkiismeretesen megtartja a legkisebb előírást is. Akármit kérdez tőle az Úr Jézus, mindenre azt válaszolja: „Mester, ezeket mind megtartottam ifjúságomtól fogva” (10,20). És ha megfontoljuk, hogy a Törvény maradéktalan megtartása, szinte betűszerinti vállalása és megélése volt a vallásosság egyetlen mércéje az ószövetségi hitéletnek, akkor érthetővé válik ennek a jóindulatú, „tiszta embernek” a kérdése. Nevezhetném „önkontrollnak” is: szeretné életfelfogását, vallásosságát rátenni az általa nagyra becsült mesternek, Jézusnak erkölcsi mérlegére. Kíváncsian várja a választ, hogy vajon Jézus is olyan tökéletesnek látja életszemléletét, lelkiéletét, mint ő saját maga? Önmagával megelégedett lehet? Jól halad az örökkévalóság elnyerésének útján? Ezért kérdezi: „mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?” (10,17)

Amikor Jézus a törvények megtartása felől kérdezi, és kiderül, hogy ezen a téren nem lehet elmarasztalni, akkor mind öbenné, mind bennünk az a végső következtetés fogalmazódik meg, hogy minden rendben van! Nincs semmi akadály a Jézus köréhez, akár az apostolok

társaságához. És hogy mennyire jogos ez a konklúzió, Márk evangélistának az a biztató megjegyzése is jelzi, mely Jézus szimpátiájára utal...

Eppen ezért szinte mellbevágó a drámai fordulat viharfelhőjének vészjele. Tudniillik most következik az a pillanat, mely éles határvonalat húz az Ó- és az Újszövetség normarendszere között! Mert ahogy a biblikusok, moralisták megjegyzik, Jézus kora előtt a parancsolat-etikán volt a hangsúly: mind az írástudók, mind a vallásos hívők a törvények teljesítésének arányában hozzávetőleges pontossággal kiszámíthatták a maguk és mások vallásosságának fokát, vagyis végső fokon az Istenhez-tartozás mélységét a törvények megtartásának mérlegén vélték lemérni. Jézus és a gazdag fiatalember közti találkozás két felvonásos drámához hasonlítható. Az a párbeszéd, melyet az előtte leboruló vagyonos ember kezdeményezett, lényegében az eddig hallottakkal befejeződött. Jelképesen szólva, a függöny legördülhet, hiszen az ószövetségi normák szerint nincs miről beszélni tovább! Aki ezt a normát teljesítette, sőt túlteljesítette, akár haza is mehet.

De a kopernikuszi fordulat csak most következik. Mert Jézus annyira megkedvelte az öt felkereső fiatalembert, hogy folytatni akarja a beszélgetést, és most ő kezdeményez. Ezzel beléphetünk a második „felvonás” egészen új légkörébe, a találkozások etikájának világába. Itt a törvények, a tízparancsolat normáinak megtartásán túl a Hegyibeszéd nyolc boldogságos etikája veszi át a tájékozódás iránytűjét. Itt más csillagzat van fejkünk felett és a szívünkben. A törvénytisztelet kazuisztikája átadja helyét a Jézussal való találkozás misztikájának. És mivel minden találkozás egyedi, ezért nem lehet általánosítani, – nem lehet tudni, hogy kitől mit kér a Mester. Míg Zakeustól „csak” azt kérte, hogy ugorjon le a fáról és adjon szállást otthonában, addig ettől a „tisztá” lélektől mást kér. „Egy dolognak még híjával vagy!” Vajon mire gondol Jézus?

Ha Zakeustól nem várja el, hogy egész vagyonát ossza szét, és helyesli, hogy „csak” vagyona felét adja a szegényeknek, (Lk 19,8) akkor kék égből lelkünkbe cikázik a villám a jézusi óhaj hallatán: előbb menj el, add el mindenedet, oszd szét a szegények között, aztán gyere és kövess engem (Mk 10,21). Vagyis egyértelmű, hogy Jézus összeköti a törvények teljesítésének aszkézisét a vele való találkozásból fakadó misztikával. És mivel belelát követőinek lelkébe, mindegyiktől mást és mást kíván, aszerint, hogy „minek van híjával” az ember. Ez a magyarázata a megtérések, hivatások megszámlálhatatlan variációjának. Hogy egy keresztény milyen úton járjon, nem lehet eleve meghatározni: nem ugyanaz az útja mindenkinek. Hogy melyik utat szánja nekem a Gondviselés, azt a jézusi találkozásokkor fedi fel a Szentlélek! Ezt követően azonban mindenki maga dönti el, hogy milyen választ ad Jézusnak. Eppen úgy, amint itt, ebben a jelenetben is történt.

Az ember azt gondolná, hogyha valaki annyira szeretne Jézus baráti köréhez tartozni, mint ez a vagyonos fiatalember is, akkor megteszi azt, amit a Mester kér tőle. Hiszen kétszer is kérdezte Jézustól: „mit kell tennem?”. Az ember azt gondolná, hogy ez a találkozás úgy mond – csak happy enddel, szerencsés befejezéssel végződhet, vagyis a gazdag férfiú valóban felméri a pillanat adta lehetőséget, hátat fordít eddigi életének, és a lehető leggyorsabban teljesíti Jézusnak, „a jó Mesternek” (10,17) kívánságát. Ámde a dráma egyéni tragédiává alakul, mert „ennek hallatára elszomorodott és leverten távozott, mert nagy vagyona volt” (10,22). Hogy mi történt vele ezután, hogyan alakult az élete, nem tudjuk. Annyi bizonyos, hogy életének legnagyobb lehetőségét szalasztotta el, amikor visszautasította a meghívást. Mert azt látnunk kell, hogy amikor Jézus találkozásaink alkalmával követésre hív, nem valami nagyobb teljesítményt kér tőlünk, hanem kiválaszt, mely ajándékozás és elvárás egyben...

Kudarccal, levertséggel, szomorúsággal végződő találkozás volt ez. De vajon kinek a kudarca? Jézusé, vagy a fiatalemberé? Azé, aki leverten távozik a színről. De Jézust is sokáig foglalkoztatta a találkozás sikertelensége; olyannyira, hogy hosszan elbeszélgetett apostolaival a gazdagság veszélyeiről. Ekkor hangzott el híres hasonlata: „Könnyebb átmenni

a tevének a tű fokán, mint a gazdagnak bejutni az Isten országába”... Végezetül nézzünk önmagunkba. Ha nem akarunk leverten távozni adorációval egybekötött jézusi találkozásunkból, akkor tegyük önmagunkat, vágyainkat, „vagyonunkat” a nyolc boldogság mérlegének első serpenyőjébe: Boldogok a lélekben szegények, vagyis a semmihez sem ragaszkodók, mert övék a mennyek országa... Lehet bármim, bárkim, csak ne ragaszkodjam hozzá, ha a „jó Mester” azt kéri tőlem, hogy mondjak le róla, és kövessem Őt!

Botrányba fulladó találkozás Názáretben

A gazdag ifjú találkozója Jézussal sikertelennek bizonyult. De van az evangéliumban ennél sokkalta szörnyűbb találkozás is, mely Jézus életébe került volna, ha „eljött volna az ő órája”. Hogy milyen esélyei lehetnek Jézussal történő találkozásainknak, azon nagyon tanácsos elgondolkoznunk. Már csak azért is, mert a most következő jelenet is megismétlődik különböző variációk formájában a történelem folyamán, még napjainkban is. Az Úr Jézus ugyanis ma is megjelenik „Názáretben”, az ő városában. De nem csak szülőföldjén fogadták bizalmatlanul. Ezt onnét tudjuk, hogy maga Jézus panaszkodik, és Jaj-t kiált néhány megátalkodott város hitetlensége miatt: „Akkor korholni kezdte a városokat, mert nem tértek meg. Jaj neked, Korozain! Jaj neked, Betsaida!... És te Kafarnaum! Vajon az égig emelkedel? A pokorra süllýedsz!” (Mt 11,21.23).

Ennél sokkal részletesebb a Názáretben történt találkozás leírása. Ez segíthet bennünket abban, hogy megvizsgáljuk: milyen problémák vetődtek fel Jézussal kapcsolatban a kortársak körében, – és segíthet megérteni saját kortársaink problémáit is az Úr Jézusról alkotott nézeteikben. Ilyen esetekben ne a magunk hitélményéből induljunk ki, hiszen számunkra Jézus a felmagasztalt Krisztus, az Isten Fia, de az egykori és a mostani kételkedők szemében „csak” egy a sok názáreti lakos közül. – Mi is történt tulajdonképpen? A jelekből arra következtetnek a biblikusok, hogy Márk, Máté názáreti beszámolóján kívül máskor is elhangzottak Jézussal szemben bíráló hangok, és nem csak a falubeliek szemében volt ellenszenves, hanem rokonsága is veszélyesnek tartotta messiási küldetéséről vallott beszédeit és csodáitól hangos országjárását. Mi nem a sorrendet, hanem a különböző evangéliumi beszámolókból rögzített alapkérdést elemezzük: mi miatt utasította vissza Jézust az embereknek egy csoportja? Miért törtek életére nemcsak Júdeában a vallási és állami vezetők, de Galileában is, saját falujában?

Ma is kegyetlen sors jut annak, aki két-három évtizeden át együtt él, dolgozik saját faluja népével, együtt keresi kenyerét közeli, távoli rokonaival, ismerőseivel, és aztán egyik nap olyanokat kezd magáról állítani és olyan jelekkel hívja fel magára, sőt családjára, városára a figyelmet, hogy emiatt felborul a szürke hétköznapi megszokott rendje. Ebben az összefüggésben és ebben a pszichésnek felfogható lelki közegben jobban érthetővé válik ismeretségi körének állásfoglalása: Ácsunk lehet, de Messiásunk nem! Túl sokat tudunk róla, családjáról, életkörülményeiről ahhoz, hogy Isten küldöttjének, sőt fiának fogadjuk el őt, akivel eddig együtt ettünk, ittunk, dolgoztunk! „Hiszen anyja, testvérei, nővérei nemde itt élnek közöttünk... Honnét vette ezt?” – vagyis honnét vette nemcsak a tudását, csodatevő erejét, de honnét vette a bátorságot is ahhoz, hogy magáról ilyet tételezzen fel? (Mk 6,1-6 és Mt 13,53- 58).

Lukács egy másik összefüggésben, de ugyanezt a problémát feltárva, valósággal megeleveníti a názáreti zsinagóga felforrósodott hangulatát: szombat, – a szokásos imaórára egybegyűlt Názáret hívő népe a helység zsinagógájában. A szokásjog íratlan szabályai szerint minden férfi jelentkezhett a mózesi törvényeket és a prófétákat tartalmazó szent tekercesek olvasására és magyarázatára. A közösség által jól ismert ács, Jézus jelentkezett ma erre a megtisztelő feladatra. Minden szem rá szegeződött és feszült figyelemmel várták, mint és mit fűz a messiás küldetéséről szóló izaiási jövendölésekhez. Érthető döbbenetet, egyesekből

megrökönyödést váltott ki e prófétai szöveg első, hiteles exegézise. Jézus ugyanis azt mondta, hogy nem véletlenül olvasta fel ezeket a mondatokat; ez a jövendölés ugyanis most, szemük láttára teljeseedik be: ő maga az Isten felkentje, küldöttje, a messiási ígéretek megvalósítója (Lk 4,21).

A vélemények megoszlottak. A csendesen kételkedők még bizonyítási időt, esélyt akartak adni Jézusnak, és arra akarták rászédni, mint jó lokálpatrióták, hogy tegyen jeleket szemük láttára, városukban, Názáretben. Feltűnt ugyanis nekik, hogy Jézus mindenütt tesz csodákat, csak saját szülővárosában nem: „tedd idehaza is azt, amit Kafarnaumban tettél” (Lk 4,24)... A vita egyre jobban elmérgesedett, mert Jézus nem tett csodákat! És itt érintjük elemzéseink során ennek a krízis helyzetnek igazi magyarázatát. Éppen annak okát keressük, hogy miért nem tett csodát abban a környezetben, ahol mindenki ismerte? Talán nem akart, vagy nem volt alkalma?

Bármennyire hihetetlen, mégis azt a magyarázatot kell elfogadnunk, melyet Márk örökített meg: „nem is tudott ott csodát tenni” (6,5). Vagyis létezik olyan közeg, amelyben Jézus nem tudja kifejteni erejét, nem tudja érvényre juttatni akaratát. Máté néven nevezi ezt a közeget: „hitelenségük miatt nem is művelt ott sok csodát” (Mt 13,58). A teológia obex-nek, akadálynak nevezi mindazt, ami útjában áll a kegyelemnek, ami miatt nem tud hatékonyá válni az Isten segítő, szentté tevő ereje (gratia sanctificans). Minden találkozásnál kulcskérdés a kölcsönös bizalom létrejötte. Enélkül még egy átlagos kapcsolat sem jöhet létre. Ez az oka annak, hogy Jézus minden esetben előbb ezt méri fel, erről akar meggyőződni: „hiszitek, hogy tudok tenni valamit veletek?” (Mt 9,27). Bizalom, hit nélküli képtelenség a másik személyiségére hatni, benne lelki, testi csodás változást létrehozni... A názáreti kudarc mélyen megrendítette Jézust. Mert nemcsak a városka lakói, de saját rokonsága, családja sem hitt benne (Jn 7,5). Sőt, veszélyesnek tartották, mert a korabeli vallási előírások szerint a család is felelősségre vonható, ha valamelyik tagja nyilvánosan megszegi a Törvényt. Például tudatosan nem tartja meg a szombatot. És magának a város előljáróságának kötelessége feljelenteni azt, aki Jahve legszentebb fölségét sérti; például azt, aki magát Isten fiának tartja, felkentnek, messiásnak. – Tanácsosabb volt ilyen esetben inkább elméjében megzavarodottnak bélyegezni az illetőt a nagyobb baj elkerülése végett. Hogy mivé fajulhat a Jézussal való találkozás akkor, ha valaki nem ismeri fel benne azt, aki, illetve ami ő lényegénél fogva, vagyis Isten egyszülöttje? Az evangéliumnak nincs elképesztőbb híradása annál, amit Márk örökített meg: „Övéi elindultak, hogy erővel magukkal vigyék, mert az volt róla a szóbeszéd, hogy elvesztette az eszét” (Mk 3,22), – mások meg egyenest megszállottnak mondták, sőt a sátánnal való kollaborálással vádolták! Mit lehet tenni egy olyan emberrel, aki veszélybe sodorja önmagát, családját, sőt városát? Nem kétséges, hogy el kell némítani, úgy ahogy a mózesi büntetőkönyv előírja: ki kell űzni a városból, és nyilvánosan megkövezni, kivégezni.

És íme, ezt akarták végrehajtani a názáretiek is: „esztelen harag szállta meg mindnyájukat a zsinagógában. Felugráltak és kiűzték a városból. Felvitték a hegy tetejére, hogy onnan letaszítsák” (Lk 4,28). Ez lett a vége a visszautasított találkozásnak Názáretben, Jézus otthonában!

* * *

Nem lett volna szebb, jobb, ildomosabb ezt a fejezetet kihagyni? Mit kezdjünk mi, jó szándékú Krisztus-követők a visszautasítás ilyen drasztikus bemutatásával? Véleményem szerint semmit nem lehet „kihagyni” abból, amit a Szentlélek szükségesnek ítélt az Evangéliumban velünk közölni. Másrészt éppen a Krisztus-követőknek kell tisztán látniok, hogy az Evangélium igen gyakran mutatja be az Úr Jézust, amint passzív résztvevője, vagy aktív okozója lesz egy-egy konfliktusnak. Fel kell készülnünk arra, hogy a Krisztus-követés

sem nem ópium, sem nem „összkomfortos”, problémáktól mentes élet, hanem szüntelen harc – hogy úgy mondjam – Istennel Istenért, állandó küzdelem önmagunkkal, a világgal Krisztusért. A végig elmélkedett Visszautasítás minden részlete legyen számunkra veszélyes kanyart jelző úttábla, és „menet közben”, a rohanó élet országútjain száguldva ne felejtkezzünk el, hogy tőlünk, döntéseinktől függ, hogy mivé válik, hogyan alakul életünkben, „otthonunkban” = Názáretben az Úr Jézussal való találkozásunk. Ha őszinték vagyunk önmagunkhoz, ráébredünk, hogy minden súlyos bűn egy-egy visszautasítása a kegyelemnek. Éppen ezért – dignum et iustum est – sőt illő és üdvös, hogy a Visszautasított találkozásból okulva tisztuljunk meg a Bűnbánat szentségében: „Bánjuk meg bűneinket, hogy méltóképpen...” – találkozhatunk Jézussal!

*Visszautasított Krisztusunk! Minden összefér velünk: a semmiség és a Végtelen.
Beleláttam szabadakaratom és kegyelmed örvényeibe. Adj erőt, hogy találkozásaim isteni drámája a Te szándékod szerint végződjék. Adj bátorságot, hogy megtegyem, amit kérsz, és megértselek, amikor „názáreti templomodban”, lelkemben megszólítasz!
Ámen!*

Találkozás az Orvossal

Egyikünk sem teljesen egészséges. Mintha a magyar szóhasználat utalna is erre. Az „egészség” ugyanis épp azt akarja sejtetni, hogy maradéktalanul egészségesek vagyunk: nem hiányzik semmi ahhoz, hogy testileg-lelkileg-kegyelmileg abszolút rendben legyünk. – Ugyan, ki mondhatná ezt el önmagáról? És ha ideig-óráig egészségesnek = egészségesnek érezzük is magunkat, egyikünk sem lehet meggyőződve arról, hogy nem hordozzuk-e magunkban valamelyik kórokozó vírusait? – Függetlenül attól, hogy mit érzünk és mit nem, a teológia éppen a tapasztalatok miatt kezdettől fogva vallja, hogy az élet minden vonatkozásában esendők, gyengék, betegesek, sebezhetőek vagyunk. És nem csak egyedenként, hanem az emberi nem, a genus is önmagában gyógyulásra szorul... Csak az merjen emberrel foglalkozni, aki eleve képes felfogni, hogy azok az embertestvérek, akikhez küldetett, a betegség valamelyikében szenvednek. Akár hívő valaki, akár nem, egyetemesen elfogadott tény, hogy az emberiség beteg. És ha semmi másban nem tévednének a megváltást tagadók, ebben minden bizonnyal tévednek, hisz az ember önmagát felszabadítani, megváltani a betegség rettenetes tényéből saját erejével képtelen. Ha valamiben, hát akkor épp a betegség vonalán nincs önmegváltás. Különböző az önmegváltást hirdető is csak addig gögösködnek, míg egészségesek, – mihelyt a betegség szele megérinti őket, a legkiválóbb orvosokhoz futnak, hogy mentsék meg őket... Amikor megváltásról beszélünk, eleve tágítanunk, nem pedig szűkíteni kell a rászorultság körét; vagyis éppen ebben az elmélkedésben válik világossá, hogy nem csupán teológiai fogalomról van szó. Nem csak Istenhez való viszonyulásunk szorul megváltásra, hanem emberi mivoltunk egésze, – sőt az a „közeg”, melyben élünk, mozgunk és vagyunk, tehát maga az egész természet „sóhajtozik és vajúdik” (Róm 8,22). A test-lélek-kegyelem hármasság világában oly szoros egységben, „szimbiózisban” él bennünk, hogy bármelyik oldalról közelítjük meg emberi mivoltunkat, mindegyikre érvényes a megváltásra való igényünk és rászorultságunk. Jézusunkat minden bizonnyal azért fogadták el uruknak, mesterüknek, megváltójuknak, vagyis messiásnak mind az apostolok, mind a benne hívők ezrei, mert az élet minden vonatkozásában felszabadítónak érezték. Egyéni sorsukat éppúgy befolyásolni tudta, mint családi, közösségi, társadalmi kapcsolataikat. És ez a befolyásolás elsősorban a gyógyítás volt. Éppen ezzel hívta fel magára a nép figyelmét az alsó rétegektől kezdve az írástudók, a főpapok felső csoportjáig. Az Úr Jézus tudatosan vállalta ezt a gyógyító szerepet, hivatásának tekintette a betegek gyógyítását.

* * *

Ennek igazolására, illetve ennek bemutatására lapozzuk fel az Evangéliumot, méghozzá azzal a lelkülettel, mellyel a betegek fordulnak orvosai felé. Vagyis a beteg oldaláról közelítünk Jézus felé, és azokat az elvárásokat vegyük szemügyre, melyeket orvosainkkal szemben támasztunk. Legjobb, ha mi magunk, mint az evangéliumi betegek egyike közeledünk Jézushoz. Igen, én: az ember, a beteg ember szeretné Jézussal, az orvosossal találkozni. Vajon „fogad-e” egyáltalában, és ért-e a gyógyításhoz? Ismeri-e betegségeinket, nemcsak külső sebeinket, de legbensőbb, legrejtettebb lelki sérüléseinket is? És ha ismeri, vajon van-e képessége, netán „végzettsége”, mai szóval élve: képesítése, diplomája? És ha van, honnét, kitől szerezte? És az orvostudomány melyik szakterületén „praktizál”?

Mindegyik kérdésre maga az Evangélium válaszol. Mert alig van benne olyan fejezet, melyben ne találkoznánk a gyógyító Jézussal.

Feltűnő, hogy épp orvosi = gyógyítani akaró mivoltára hivatkozik bemutatkozásakor. Keresztelő János kérdő üzenetére, hogy ki is ő valójában, minden betegségnek, nyavalyának

gyógyítójaként jelöli meg magát: „Menjetek, jelentsétek Jánosnak, amit láttatok és hallottatok: Vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak feltámadnak...” (Lk 7,22). És még sorolhatnánk tovább: a lelki sérülteket, a karakterükben megbicsaklottakat „kiegyenesíti”, a gonosztól megszállottakat kiszabadítja a Sátán hatalmából, a bűnösöket feloldja vétkeiktől és megbocsátja bűneiket... Minden betegnek az a legfőbb vágya, hogy meggyőződhessek: orvosa ismeri őt és betegségének szövevényes titkait, okait, és a legmegfelelőbb gyógykezelést nyújtja. Ebből a szempontból nem lehet eléggé hangsúlyozni János evangélista megfigyelését: „Jézus tudta, hogy mi lakik az emberben” (Jn 2,24). Ez azt is jelenti, hogy nem volt szüksége mindarra a vizsgálatra, pszichoanalitikai teszteszre, amelyekkel még ma is bíbelődik az orvostudomány, hogy betekintést nyerjen a paciens hét pecséttel lepecsételt belső világába. Úgy járt-kelt közöttünk, mint mindannyiunk orvosa. „Amerre járt, kitették a betegeket, hogy legalább a ruhája szegélyét érinthessék” (Mk 7,56).

Megdöbentő az az eszköztelenség, ahogy gyógyításait végezte. És mivel a legkülönbözőbb betegségekkel bajlódók keresték fel és maguk a körülmények, külső-belső szituációk is állandóan változtak, még feltűnőbb Jézus szuverén gyógyító ereje és orvosi tudása. Pillanatok alatt elkészítette önmaga és betegei számára a fizikai-lelki-kegyelmi „diagnózist”: felmérte, hogy itt és most ennek a betegnek mi az, ami legelőtöbben szükséges. Épp ezzel érte el, hogy az emberi nyomorúság áldozatai azonnal megérezték, hogy Ő az egyetlen, aki rajtuk segíteni tud. Amióta létezik gyógyítás a világban, kezdettől napjainkig, annak az orvosnak van igazi hírneve, aki empátiával megáldott egyéniség. Emberi oldalról nézve Jézus gyógyító tevékenységét, ebben lehetne felfedezni mérhetetlen hatását, orvosi „sikereinek” pszichikai titkát. És ugyancsak feltűnő jelenségnek tekintették kortársai és maguk az evangélisták is, hogy – mai kifejezést használva – nem „szakorvos” volt, vagyis nem csak egy bizonyos betegséget tudott gyógyítani. Valamikor még használatos volt a „Med.univ.” orvosi megjelölés, ami az illető orvos „egyetemes” hozzáértését kívánta feltüntetni a betegek számára. Mára mindez illúzióvá vált. Saját magunk tudjuk, tapasztaljuk, hogy szakosítva van ma az egész gyógyászat, hiszen az elnevezés is erre utal: szakrendelés! – Egyedül Jézus-orvosról állítható, hogy ő valóban „univerzális”. Mint „gyermekorvos” gyógyítja a kétségbeesett szülők gyermekeit, – és olyan gyengéd szeretettel bánik velük, mint aki ismeri a legkisebbek riadt szívét; becézi őket. Az élet-halál között vergődő kislánynak kezét megfogja azt mondja: talita, ami az arámban báránykát jelent. Lehet-e csodálkozni, ha szaladtak hozzá, hogy megsimogassa és megáldja őket?! (Mk 5,42,-9.37: „ölébe vette...”).

Nem idegenkedett az asszonyok betegségeinek gyógyításától. Tudunk olyan nőről, aki éveken keresztül hiába ment orvostól orvosig; már minden pénzét elköltötte, csakhogy meggyógyulhasson női bajából, – „12 éve vérzésben szenvedett” (Mk 5,25) – és nem csak pénze ment rá, „még rosszabbul is lett”. Egyetlen reménye Jézus volt, akinek nem kellett betegségről hosszan beszámolnia. „Azt gondolta magában: Hacsak ruháját érintem is, meggyógyulok”. Gondolatát tett követte, és azonnal meggyógyult: „érezte testében, hogy kigyógyult bajából”. Minden beteg, de különösen a beteg asszonyok éppen ezt a diszkréciót igénylik legjobban. Hálájuk is leírhatatlan; gyógyulásuk után hálából követői közé állnak, és szolgálnak neki, mint Péter anyósa (Mt 8,15). Az idegsorvadásos asszonyt, a 18 éve kiegyenesedni nem tudó görbe beteg nőt is oly boldoggá tette, hogy gyógyulása után örömeiben áldotta Istent (Lk 13,14). Megfigyelhető, hogy különösen a reménytelen betegekkel tett jót, a gyógyíthatatlan bénákat, vakon születetteket, a leprásokat, a mozdulni sem képeseket gyógyította, akik egyedül benne látták megmentőjüket. Egyikük így panasolja el Jézusnak minden kor minden betegének legfájdalmasabb gyötrelmét: „nincs emberem”. A 38 éven át segítségre váró fekvő beteg fogalmazta meg mindannyiunk tapasztalatát: nem is a fizikai betegség a legnagyobb kín, hanem az emberek közönye (Jn 5,7).

Mélyen elgondolkoztatja az embert az a mód, ahogy gyógyítja Jézus a betegeit. Ritkán használ anyagi eszközt (nyállal sarat készít), legtöbbször csak rátekint, vagy kezével érinti a beteget. De olykor még erre sincs szüksége, hiszen a beteget nem is látja, hanem fizikailag tőle távol, nem test-közben gyógyítja meg. A kafarnaumi százados szolgáját, a kánaáni asszony leányát, a királyi tisztviselő fiát ilyen „eszköztelen” módon, vagyis távolról gyógyítja meg. Ez utóbbinál megdöbbenve olvassuk az evangélista leírását: „menj csak, mondta Jézus, fiad él... Még útközben eléje jöttek szolgái és jelentették, hogy Fiad valóban él”. Az apa tudakozódott tőlük, melyik órában lett jobban. „Tegnap a hetedik órában hagyta el a láz”, válaszolták. Az apa rájött, hogy ez volt az az óra, amikor Jézus azt mondta neki: „Fiad él.” (Jn 4,53). És miközben ezt a külsőségektől mentes, minden hatáskeltéstől tartózkodó gyógyítási módot csodálom, kezembe veszem a nemrég megjelent könyvet: Találkozások Jézus Krisztussal. Csak olvasás közben veszi észre az ember, hogy annak a szekciónak kiadványa, melynek összejövetelein a megtérés szertartásának egyik fontos eleme az extatikus állapot előidézése, ájulás... A könyv borítóján épp az látható, amint a gyülekezet vezetője kezét a „megtért” feje fölé helyezi. Akik már jelen voltak ilyen aktuson, beszámolnak az idegeket felborzoló hangorkánról, elektronikus hangeffektusról, mely megelőzi az extázist, ájulást (ezért van rendszeresítve a „szertartás” idejére olyan segítőszemélyzet, aki megvédi az illetőt az eleséskor, ahogy ezt személyes tapasztalata alapján elmondta egy asszony. Ő kíváncsiságból beállt a sorba, vele is megtörtént mindaz, amit ímént írtam!). Igen megszívlelendő mindaz, amit a könyv tartalma és a megadott cím között tátongó űrről kell megállapítanunk. Tudniillik a kettő nem fedi egymást. Hogy kivel találkoznak a szekta tagjai? Nos, hogy nem azzal a Jézus Krisztussal, akiről az evangéliumok alapján eddig elméltünk, az nem kétséges. Nem a gyülekezet tagjainak jóhiszeműségéről van itt szó, hanem a „háttérrel” és a manipuláció aktivistáiról, Keletről jövő karizmatikus személyekről, vagyonnal rendelkező gurukról, akik mesterei a hipnózissal is gyógyítani tudó pszichoszomatikus, illetve pszichés ráhatásoknak. Nem az olvasott esetek hitelességét kell kétségbe vonni, hanem a címnek, mint fedőnévnek felhasználását kell tudatos félrevezetésnek minősíteni. Jézus Krisztus helyett akár Buddhát is írhatták volna a könyv fedőlapjára...

Mindezt szándékosan fűztem közbe épp annak szemléltetésére, hogy mennyire másként gyógyított Jézus akkor és gyógyít ma is! Nincs manipuláció és nincs cirkuszi mutatvány. Nemcsak a testet és nemcsak a beteg pszichét gyógyítja meg, hanem az egész embert, méghozzá „belülről” kezdve. Ezt azért kell kissé közelebből szemügyre vennünk, mert e nélkül nem jutunk el a mához, a minket is gyógyítani tudó és akaró isteni Orvoshoz. Hogyan is gyógyított Jézus? Az eddig elmondottakon túl van még néhány alapvető észrevétel. Az egyik épp az, amiről a modern orvostudomány annyiszor beszél, vagyis a betegségek legtöbbször mögött pszichés, sőt az egész személyiséget veszélyeztető tényezők húzódnak meg. A jézusi terminológia, mely mindig teológiai, bibliai hangvételű, ezt úgy igyekszik megmagyarázni, hogy valami, vagy valaki a bajba jutott ember betegsége „mögött” lappang, ólálkodik, gúzsba köt. A felháborodott farizeusoknak így magyarázza meg, hogy miért épp szombaton – a tiltott napon – gyógyította meg a 18 éve gerincsérült asszonyt: „nem oldja el mindegyiktek ökrét vagy szamarát a jászoltól, hogy itatni vigye? Ábrahám leányát viszont, akit immár 18 éve megkötve tart a sátán, nem kellett feloldani kötelékétől szombaton?” (Lk 13,16). – És hogy ne lehessen félre magyarázni e szavak mögött rejlő jézusi igazságot, maguk a farizeusok a tanúi annak, hogy ő mit ért a betegség mögött meghúzódó „sátáni köteléken”. Amikor ugyanis ezt a köteléket azonosítja magával a bűnnel, azonnal reagálnak rá és még jobban megbotránkoznak. Az események mögé néző bibliai lélekelemzés csodálatos összefüggésekre mutat rá például a kafarnaumi béna meggyógyításának esetében. A nyitott háztetőn át Jézus elé tett bénát azért hozták a színültig megtelt házba, hogy Jézus a testi nyomorúságától szabadítsa meg, vagyis a bénaságának „kötelékétől” oldja meg. Nemcsak a jelenlévők, de mindenekelőtt maga a béna emberroncs is az egészséget visszaadó Jézus-

orvost keresték. Jézus ezt nagyon jól tudta, mégis nem ezzel kezdte! Isteni orvos lévén a probléma legbensőbb gócabá nyúl; mert ennél a betegnél is többfajta „köteléket” vett észre. A végtagokat gúzsba kötő sorvadás mögött a szerencsétlen beteg lelkét fogva tartó még súlyosabb rabláncra figyel, és úgy „rendezi” a drámát, hogy a jelenlévők és mi is vegyük tudomásul a sorrend fontossági jelzését. Előbb ugyanis a bénát bűneinek kötelékétől szabadítja meg: „Fiam, bocsánatot nyertek bűneid” (Mk 2,6), – és ezt teszi annak ellenére, hogy ezzel a legsúlyosabb bűn elkövetésével vádolhatják. Hiszen bűnt megbocsátani egyedül az isteni Bírónak, a szentséges Jahvenak privilégiuma. És egyből megfogalmazzák magukban a halált érdemlő vádat: „Káromkodik”.

Itt valami olyan történik, ami a jézusi találkozások leglényegesebb titka. Isteni orvosunk ugyanis belénk lát, hajaink gyökerét veszi szemügyre, hogy ott és úgy segítsen, ahogy a legmegfelelőbb. Elképzélhető, hogy mennyire kiábrándultak a jelenlévők, a hozzátartozók, a betegszállítók, amikor „csak” a beteg lelkével törődött. Ők is abban tévedtek, mint mi legtöbben: nem értjük meg, hogy Jézus a szó eredeti értelmében akar egészségessé tenni minket, isteni+szellemi+testi létünk egységes egészét orvosolja. Épp a béna gyógyításának története kell meggyőzzön minket arról, hogy Jézus tudja, mi lakik az emberben” (Jn 2,25) és jobban tudja, mint mi, hogy mi miatt nem vagyunk „egészek”, vagyis egészségesekek. Ezért nem épp azt orvosolja bennünk, amit esetleg mi tartunk legfontosabbnak. És ezért tévednek azok, akik azt gondolják, hogy például Lourdes-ba is hiába mennek százezrek, mégis csak néhányan részesülnek a gyógyulás csodájában, – és hiába imádkoznak betegeink, nem gyógyulnak meg! – A béna ágyánál állva, egyértelmű a válasz: valamit mindig meggyógyít bennünk az Úr Jézus, az Orvos! A gyógyítást legbelül végzi, és csak a beteg döbben rá arra, hogy valami óriási változás történt benne. Lehet, hogy teste „béna” marad, de lelke meggyógyult és isteni energiákat kapott: lelki derűt, türelmet, békét a szenvedések elviseléséhez.

* * *

Befejezésként a betegeknek egy külön csoportjára hívom fel a figyelmet: a csökkent látásúak, a félig, vagy egészen vakok csoportjára és orvosukhoz, Jézusunkhoz fűződő kapcsolatukra. Hiszen ezeknek az elmékedéseknek az a célja, hogy mindannyian – ki így, ki úgy – rátaláljunk Jézusra és találkozzunk vele!

Érthető, ha előszeretettel foglalkozunk a vakokat gyógyító isteni orvossal, vagyis azzal a Jézussal, aki egészen lenyűgöző módon bánik a szembetegekkel, akár a vakonszületettekkel, akár a rosszul látókkal. Egyikük története különösen hatott rám. – Betszaida a Galileai tó északi részén fekszik. Erre a vidékre érkezett Jézus az apostolokkal együtt. „Ott egy vakot vezettek hozzá és kérték, hogy érintse meg” (Mk 8,22). Minden szó lényegre mutat, tudniillik ebben az esetben feltűnő az a csend, ami a vakot körül veszi. Hiszen a vakok, ha nincs vezetőjük, és nem tudnak másként eligazodni, hangosan szoktak szólni, sőt kiáltoznak, mint ahogy egy másik evangéliumi jelenetnél olvassuk is. Minél jobban csitították őket, „ők annál jobban kiabáltak: Uram, Dávid fia, könyörülj rajtunk” (Mt 20,30). A mi Betszaida-i vakunkat azonban kézen fogva vezették. Miért is hangoskodott volna, hiszen ahhoz vezették, aki úgyszólván tudott mindent róla, – ismerte hitet is. Éppen ezért ebben az esetben nem hangzik el az a jellegzetes jézusi kérdés: „hiszel-e? hiszed-e, hogy tudok rajtad segíteni?” (Mt 9,28). És most olyan jelenet következik, amit teljesen átélni és igazán értékelni csak a fehérbottal közlekedők tudnak. Ugyanis még mielőtt bármi történnék, maga Jézus fogja meg e csendes vak kezét, és elindul vele. Kettesben mennek: Jézus és a vak. Ha semmi más nem történnék velünk, már önmagában ez felérne egy csodás gyógyulással; mert ha valakit Jézus kézen fogva vezet, az jobban lát, mintha a világ legélesebb szemű embere lenne. Arról Márk evangéliuma nem szól semmit, hogy vajon miről beszélgettek; de valamiről mégis tudósít,

ami jelzi, hogy Jézus mennyire szereti a diszkréciót, a csendet, különösen, ha a betegek érzékenységéről van szó. „Kézenfogva kivezette a faluból”. Tehát mindaz, ami ezután következik, maga a gyógyítás csodája, nem a nagy nyilvánosság előtt történt, hanem csendben, egyedül: Jézus és a vak párbeszéde. Érdeemes megjegyezni, hogy ez az egyedüli eset, amikor Jézus nem egyszerre adja vissza a vak látását. És épp ebben van valami speciálisan nekünk szóló üzenet.

Aki gyakran jár szemorvoshoz, jól ismeri a rendelő nélkülözhetetlen betű – és számtábláját. Erről kell leolvasnunk a különböző nagyságú hetüket, számokat, jeleket; és közben különböző erősségű, megfelelő látást biztosító lencsékkel próbálkozik az orvosunk. „Most jobban lát? Messze is lát? Az apróbb betűket is látja? stb. stb.”. Márk 8,23 pontosan egy ehhez hasonló epizódot rögzít. Amikor ugyanis Jézus rátette kezét a vak szemére, megkérdezte tőle: „Látsz valamit?” Az felnézett és így szólt: „Látom az embereket, de úgy mintha fák járkálnának.” Erre ismét a szemére tette kezét, mire az tisztán kezdett látni, és úgy meggyógyult, hogy távolról is élesen látott mindent. Ha most mindazt, amit imént az evangéliumból hallottunk, áthozzuk a mába, és ha konkretizáljuk a magunk esetére, igazi találkozás jönne létre Jézussal, az Orvossal. Jelen esetben a vakok orvosával szeretnék találkozni én, aki látni szeretnék. És most már nem csak a fizikai látásra gondolok, nemcsak a látóidegekkel teremtett szemem egészségéért imádkozom miközben megfogom Jézus kezét, hogy csendben kivezessen engem a zajos világból, hanem arra is kérem, hogy jól lássak mindent, az élet egészét.

Isteni Orvosunk!

Add, hogy lássalak. Add hogy találkozhassam veled. Testem, pszichém, karakterem orvos, érintsd lelkemet, hogy rólam is elmondható legyen mindaz, amit a betszaidai vakról írt az evangélium: ettől az órától kezdve tisztán kezdett látni és úgy meggyógyult, hogy távolról is élesen látott mindent, de leginkább Téged!

Amen.

„Szeretnék szeretni...”

Az élet, legyen az világi, vagy isteni, profán, vagy szent, a szeretet körül forog. A szeretet mozgatja az univerzumot, – Dante még a pokol bejárata előtt is ezen medítal...

Mindannyian tudjuk, hogy szeretni sokféleképpen lehet. Az áttekinthetőség miatt itt most csak két kategóriát említek. A szeretet egyik fajtáját nevezhetnénk centripetálisnak, a másikat centrifugálisnak. Az előbbinek az a sajátja, hogy mindenekelőtt magával törődik. Mottója így hangzik: „Szeretném, ha szeretnének, és lennék valakié” (Ady E.). Várok, keresek valakit aki rám pazarolja életének, személyiségének kincseit. „Ezért van minden önkínzás, ének. Szeretném, ha szeretnének...” Ennek a szeretetnek önzés a rugója. Ezzel szemben a centrifugális szeretet kilép önmagából, és a másik, sőt mások felé fordul. Tud önfeledten, sőt önfeláldozóan, önmagát odaadva, önzetlenül szeretni. Ennek Monteverdi canzonettája lehetne a mottója, mely így kezdődik: Szeretnék szeretni... Szeretni mindig jobban, mindig tisztábban.

* * *

Kinyitom az Evangéliumot, és kíváncsian kérdezem, vajon ez a fenti „képlet” megtalálható-e benne? A szeretetnek bibliai pszichoanalízise rendkívüli élményt nyújt az elmélkedő számára. A történetek közül most egyet veszek szemügyre: a Simon farizeus házában lezajlott drámát. (Lk 7,36-50). Az esemény önmagában nagyon egyszerű, szinte banális: Jézust meghívja magához ebédre egy farizeus. Bizonyára megtették ezt mások is, több alkalommal. Nem is e miatt örököztette meg Lukács evangélista ezt a jelenetet. Egy harmadik személy néma jelenléte és szeretet kinyilvánítása körül forog itt minden. Egy bűnös, rossz hírű asszony magatartása és Jézus megbocsátó irgalma borítja fel Simon farizeusnak, a házigazdának lelki nyugalmát: nem bírja elviselni, hogy Jézus nem taszítja el magától, sőt engedi, hogy hozzáérjen, drága kenettel kenje meg lábát. Sőt még ennél is többet enged meg neki: megengedi, hogy megcsókolja. Ez végkép megbotránkoztatja, és kétségbe vonja Jézus prófétai képességeit és hitelét. („Ha valóban próféta volna...”) Lukács evangélista segítségével igen jól magunk elé tudjuk vetíteni a helyet, a szereplőket, sőt életszemléletüket, – és mindezt egy találkozás keretében. Nézzük közelebbről az epizódot.

„Meghívta Jézust egy farizeus, hogy étkezzék nála” (7,36). Jézus ezt nem csak elfogadta, de a beszámolóból az is kiderül, hogy „asztalhoz telepedett”. Az eseményt csak akkor tudjuk a tényeknek megfelelően rögzíteni, ha nem a saját szokásainkhoz igazítjuk, hanem a korabeli zsidó étkezési előírásokat vesszük alapul. Így eleve ki kell iktatni az asztalt, mert a zsidók nem széken ülve asztal körül étkeztek, hanem a földre terített szőnyegen, vánkoston feküdtek, sarutlan lábuk hátrafelé nyúlt; balkarjukra könyököltek. (A legtöbb művészi alkotás nem a valóságnak megfelelően ábrázolja az Utolsó vacsorát sem, hanem a mi szokásainkat vetíti ki Jézus korára!)

A bűnös asszony azért tudott Jézus lábához hajolni, mert ő nem széken ült – ahogy mi –, hanem feküdt a földön, az imént említett keleti szokás szerint. Ez a magyarázata annak, hogy belépve a szobába csendesesen, minden nagyobb feltűnés nélkül „megállt hátul a lábánál” (7,38) egy asszony... A történet főszereplőjének, Simonnak megismerése, megértése szintén nélkülözhetetlen a jézusi találkozás átéléséhez. Tévedünk, ha Simont farizeusi mivolta miatt eleve negatív ítélettel marasztaljuk el. Nagy tiszteletnek örvendtek a nép körében, és Jézus sem a farizeusságot önmagában ostromozta, hanem mérhetetlen gőgjüket pellengérezte ki. És ezt sem általánosítva kell értelmeznünk, hanem mindig személyhez kötve. Hiszen Jézusnak voltak nemes lelkületű farizeus ismerősei, sőt barátai is, akik – mint Nikodémus – a

legkritikusabb órákban is Jézus védelmére keltek. Simon azon farizeusok közé tartozott, akik „építs kerítést a Törvény köré” elvet vallották. Ők a Törvényt, mint a legszentebb, legféléltettebb vallási és nemzeti kincset virágos kerthez hasonlították, ahová semmi körülmények között sem lehet belépni idegen lelkeséget képviselő egyénnek. Éppen ezért bizonyos távolságban tőle „kerítést” kell húzni; vagyis a Törvény köré sok aprólékos szabályt (sűrű dróthálót) raktak. Amilyen mértékben növekedett a külső veszély Isten népének, a zsidóságnak mint önálló országnak fizikai, szellemi megszállására, olyan mértékben védekeztek a nép vezetői, vallási előjárói éppen az aprólékos szabályok „kerítésének” felhúzásával. Vagyis az említett „drótháló” egyre sűrűbb lett. Még ennél is elviselhetlenebb volt az a szemlélet, mely e dróthálós szabályok maradéktalan megtartásához kötötte az igazi vallásosságot. Lényegében épp ez ellen a farizeusi szemlélet ellen emelte fel szavát az Úr Jézus: „Elviselhetetlen terheket rónak és raknak az emberek vállára, de maguk ujjal sem hajlandók mozdítani rajta. Tartsátok és tegyétek meg tehát mindazt, amit mondanak, de tetteiket ne kövessétek, mert mondják ugyan, de nem teszik” (Mt 22,4).

A farizeusi vallásosság egyik sarkalatos szabályának kérdésével szembesül Jézus. Eszerint: hithű, igazi zsidó, különösen ha magát rabbinak, pláne prófétának hívhatja, nem áll szóba bűnös nővel, és legkevésbé engedi, hogy testéhez nyúljon. Mert ha egy vámost, vagy egy cédát nem vet meg, akkor ő maga is tisztátalanná válik! Ezen botránkozik meg Simon, a farizeus, aki nem tudhatta, hogy az asszony minden bizonnyal már máskor is találkozott Jézussal, és talán épp egy találkozásuk alkalmával bocsátotta meg bűneit. Simon a külső látszat rabja. Vele szemben két szabad lélek ragyog a farizeusi lakásban: Jézus és a bűneit sirató asszony! Lényegét tekintve itt két világ ütközik össze: Simoné és Jézusé. Simon világa zárt, mert kész kategóriákban tud csak gondolkodni, és mindenkit előbb „lemér”. Nemcsak az asszonyt, de Jézust is. Ijesztő a megmértetés eredménye: Simon nem csak az asszonyt ítéli el, de Jézust is! Miért? Mert egyikük sem sorolható be a farizeusi normák kategóriáiba, ha mindjárt más más megfontolások miatt is. Lenézi az asszonyt, – ez még valahogy érthető. A megdöbbenő az, hogy Jézus sem illik az ő koordinátái közé. Számára Jézus veszélyesebb, mint a város bűnös asszonya, mert felborítja a Jahve által szentesített rendet. És mivel erre vetemedett, nem lehet igazi prófétája az Úrnak. Álpróféta, vagyis a legveszélyesebb fertőző góc Isten népének életében, aki ellen küzdeni kell. Usque ad mortem: ha kell, a halálig, – az ő haláláig!

Simon zárt, dróthálóval bekerített világával szemben, Jézus mozgási szabadsága nagy, egyedül az Atya korlátozhatja. Nincs szüksége arra, hogy állandóan újra és újra igazolja gondolkodásmódját és cselekedeteit. És éppen isteni szabadsága miatt nem szorul rá arra, hogy állandóan féltse önmagát az emberi előítéletek miatt. Annyira szabad, hogy nyugodtan ülhet egy farizeusi asztalnál, és közben a legkevésbé sem zavartatja magát, hogy a házigazda által megvetett nőszemély elhalmozza szeretetének és hálájának jeleivel. És mindezt úgy és olyan bölcsen és szeretettel, olyan „jézusi módon” teszi, hogy közben ezt az önmagát jogi bilincsekbe kötözött Simont sem akarja megsérteni, sőt felajánlja neki is a megtérés lehetőségét. Mert hiszen Jézussal találkozni mindig, mindenki számára ez a legnagyobb tét, vagy ahogy P. Lippert mondaná: az élet egyetlen, igazi kalandja. De nem determináltan, hanem a kockázat vállalásával, vagy elutasításával.

Jelen esetben Jézus egy példabeszédbe rejtett zseniális perspektívát tár Simon lelke és fantáziája elé. Épp azon a ponton igyekszik megközelíteni lelkét, mely magatartásának Achilles sarka. Mert ha Simon mindenkit, már- már eszelősen „megmér”, akkor eléje olyan mérleget, mérőeszközt állít, melynek egészen más súlyrendszere van. Simon mérlegén a törvények paragrafusai szerint kell mérlegelni, – Jézus mérlegén az igazság is érvényesül, de úgy, hogy megbocsátó szeretete mindig az irgalom milligrammnyi súlyait teszi a serpenyőbe. De ezek a „milligrammok” Jézus mérlegén sokkal többet érnek, sokkal nagyobb a fajsúlyuk, mint Simon mérlegén a megbélyegző paragrafusok. És hogy ezt még Simon farizeusi agya is

megértse, ezért a $2 \times 2 = 4$ logikájával megszerkesztett példába sűríti a szeretet mérlegének skálarendszerét. Ezek szerint: ki szereti jobban a gazdag hitelezőt? Az az adós, aki 500 dénárral tartozik neki, vagy az, aki csak 50-nel? A zsenialitás nemcsak a félreérthetetlen analógiában rejlik, vagyis abban a párhuzamban, mely az elmondott példa és a Simon lakásában zajló történés között ível, hanem különösen abban, hogy a választ magának Simonnak kell megadnia. Jézus a pedagógia legjobb eszközét is felhasználja csak azért, hogy Simont és vele együtt a többi farizeust is rávegye: embertelen szabályaik, kirekesztő paragrafusaik felülvizsgálatra szorulnak. Mert ha Isten kész megbocsátani a bűnösnek, sőt még a tékozlót is gyermekének tekinti, nem volna-e helyénvaló, hogy embertársaik is testvéreiknek tekintsék őket?

De Simon hiába adott helyes választ, hogy tudniillik: „úgy gondolom az az adós szereti jobban a hitelezőt, akinek többet engedett el” (Lk 7,43), – Jézus még nem fejezte be azzal, hogy így válaszolt: „helyesen ítéltél”. Meg akarja értetni vele, hogy ő is adósa neki, mint ahogyan minden ember adósa az Istennek! Ebben a szobában is két adós van: egyik az asszony, de a másik maga Simon. Az igazi drámai fordulat most következik, méghozzá azzal, hogy Jézus is mérleget vesz a kezébe, a szeretet mérlegére teszi az asszony magatartását, de Simon viselkedését is. És miközben filmszerűen bemutatja vendéglátójának szeretetlenségét, figyelmünket egyre jobban a megszegyenített asszony megrendítő szeretetére tereli. A párhuzam ugyanis folytatódik egy magasabb szinten, mely már nem a bankár és annak két adósa között, hanem Simon és az asszony szeretni tudása között vonható meg. Párhuzam a víz és a könny között: víz, melyet a várvavárt, megbecsült vendég lábára szokás önteni, és amit Simon nem tett meg Jézussal, – és a könny, melyet az asszony hullatott megtérésének és hálájának jeléül Mesterének lábára. És párhuzam Simon elmaradt olajkenete és az asszony illatszere között: „olajjal nem kentéd meg fejemet, ez meg illatszerrel kente meg lábamat”. És párhuzam a vendégnek kijáró, de ismét elmaradt csók és az asszony szeretete között: „csókot nem adtál, ez meg, amióta bejött, szüntelen csókolgatja lábamat”. A kihangsúlyozott ellentét a láb és a fej között jelzi azt az áthidalhatatlan távolságot, mely Simon gögje és az asszony alázata között tátong.

A jézusi mérlegen tehát más eredmény látható. Ezen a mérlegen Simon könnyűnek találtatott...

* * *

Lukács evangélista mesteri módon számol be erről a találkozásról. Hiszen az asszony, aki körül forog az egész történet, az evangéliumi beszámolóban egy szót nem szól. És a házigazda, Simon farizeus is csak akkor szólal meg, amikor Jézus kérdezi. Bár ő sem néma, de ha beszél, csak önmagával beszél. Belül zajlik le Simon drámája. Mintha egy némajátékon vennék részt. És ha ez mégsem ebbe a kategóriába tartozik, az azért van, mert Jézus kezdettől fogva belelát a jelenlévők lelkébe. Az a Simon, aki épp azért vonja kétségbe Jézus prófétai, látnoki képességét, mert feltételezi, hogy nem ismeri az asszony múltját, életének belső történéseit, kénytelen rádöbbsen, hogy vendége belelát saját legtitkosabb gondolataiba is, és úgy olvas lelkében, mint egy könyvből. Ezért tudja leleplezni őt. Nincs olyan Nobel-díjas író, aki harminc sorban így tudná érzékeltetni a drámai fordulatok egész láncolatát, mint ahogy Lukács teszi ebben a három főszereplőt bemutató evangéliumi jelenetben. Simon lelkének kulisszái mögött megy végbe a katarzis, mert bizonyára ráeszmélt, hogy az irgalmas Jézus legyőzte őt.

És hogy mi zajlik az asszony lelkében? Mi módon lehetne ezt megtudni, hiszen meg sem szólal, – egyedül Jézus beszél róla. Az asszony nem beszél, de cselekszik. Példát, felejthetetlen példát ad azoknak, akik nem szavakban, hanem tettekben tudják kifejezni önmagukat. Sokan panaszkodnak, hogy nem tudnak beszélni Istennel, nem kenyerük a

szóbeli ima. Jusson eszükbe ez az asszony, aki tetteivel beszél, nem a szavak nyelvén. Amit tesz, egész lényéből fakad. Ez több, mint a szó! Hiszen a beszéd csak egyik jele, módja egész lényünknek. Aki ismeri Jézust, nagyon is tudja, hogy az Ő szemében a tettnek, a hitből fakadó tettnek nagyobb a fajsúlya. „Nem mindaz, aki mondja nekem: Uram, Uram! – jut be a mennyek országába. Csak az, aki mennyei Atyám akaratát teljesíti” (Mt 7,21). És felemelő az, hogy azt sem tőle tudjuk meg, hogy mit tett, hiszen nem ő mondja el, hanem Jézus. Az Úr Jézustól tudjuk, hogy azért jött Simon házába, hogy Jézus előtt kifejezze háláját, méghozzá olyan tökéletesen, mint talán soha máskor. És nem törődik senkivel, semmivel, – nem figyel a környezetére, a jelenlévő házigazda és a többi férfi felháborodására, mely könnyen kiutasításához vezethetett volna. Ő most csak egygel van elfoglalva: szeretné szép csendben, alázatosan odaadni ajándékát megmentőjének, annak a Jézusnak, aki visszaadta önbecsülését. Ajándékul egy kis tégely drága olajat hozott, hogy megillatosítsa Jézus lábát. De amikor odaér Jézus közelébe, erőt vesz rajta a sírás, és hirtelen nem tud mást tenni: a férfiak szemeláttára kibontja haját, hogy azzal törölje le könnyeit Jézus lábáról. És csak ezután teszi azt, amiért tulajdonképpen jött: megkeni és megcsókolja Jézus lábát.

És van még valami, amiről ne felejtkezzünk el meditációnk végén. A szobát ugyanis az olaj illata töltötte be, amit még azok is érzéltek, akik eddig esetleg észre sem vették a csendben belopakodó asszonyt. A misztika nagyjai, szent Bernát és a többiek a bensőséges ima alig megfogalmazható „légkörére” utalnak ezzel az evangéliumban közvetlenül nem is leírt, mégis reális ténnyel. Hiszen az adoráció sohasem marad önmagába zártan, – olyan mint a bűnbánó asszony csendes, füllel nem is hallható imája: egy gesztus, mely illatszerként ráborul Jézus lábára, és közben még Simonék, a máskor botránkozni kész farizeusok is élvezhetik, ha akarják. Számukra talán ez az első lépés a megtéréshez...

Uram, Jézusom! Te vagy számomra a szeretet Mestere. Maga a Szeretet! Te vezetsz rá arra, hogy amit eddig szeretetnek neveztem, mennyire kezdetleges bennem. Érthető, hiszen Simonként mindenkit a magam mérlegére téve előbb „lemértem”, és ha nekem nem tetszett, felhagytam a szeretettel. Magamat szerettem, nem őket, és ami még fájóbb, nem szerettelek Téged. Ezért jutottam idáig, ahol most vagyok. De Te úgy olvasol bennem, mint az asszony lelkében: tudod, hogy mennyire szeretnék igazán szeretni. Köszönöm, hogy megtanítottál rá. Hálám leírhatatlan, – nincs is másom, mint ez a kis „olajcseppem” lábadra...

Amen

Hazahívogató találkozás

Vannak korszakok, nemcsak a történelemben, de saját életünkben is, melyeket csak ilyen szavakkal lehet valamiképpen kifejezni: bolyongás, útkeresés, vándorlás, tévelygés, zuhanás. Látszatra más-más szavak, de mögöttük ugyanaz az idegeket őrlő, életet kettétörő fogalom húzódik meg, melynek neve: otthontalanság, sőt gyakran hazátlanság. És lényegét tekintve, a tényeken mit sem változtat, hogy ezt a tragikus fordulatot mi váltotta ki! Külső kényszer, vagy belső válság. Véletlen mellékútra lépés, iránytévesztés, vagy tudatos szembefordulás, lázadás. A tény az, hogy elveszítünk valamit, ami eddig életünk kerete és tartalma volt, az egyetlen fix pont a világban, sőt az egész univerzumban. A haza, a ház, az otthon, ahol valaki vár, akinek jelentek valamit, ahol ismernek, és ahol – ha igazán otthonom – biztonságban érzem magam. Természetesen azt mindannyian tudjuk, hogy maga az élet is olyan, mint a vándorút, melyen „bolygó hollandiként” hanykódunk. Sokan azt sem tudják, hol a rév...

És hogy ez mennyire jellemző emberi sorsunkra, mutatja, hogy még egyházunk is a „vándor” jelzőt viseli – gyermekeinek pedig ez a földi élet bizony sokszor olyan, mint a siralomvölgye. Minden bizonnal azért, mert még a hívők számára is tele van útvesztőkkel, csapdákkal.

Kereszténynek lenni mégis azt jelenti, hogy nem kell félni, mert Valaki vigyáz ránk! És ha valami oknál fogva otthontalanná váltunk is, nem nyugszik addig, míg nem találunk haza. Jézus Urunk ugyanis jól ismeri az otthontalanná váltakat, és igyekezett meggyőzni tanítványait, hogy nemcsak azok sorsát viseli szívén, akik vigyázatlanul letértek a hazavezető útról és elcsatangoltak, hanem azokét még inkább, akik tudatosan szembefordultak otthonukkal, de aztán később mélyen megbánták tettüket. És hogy ez mennyire Jézus evangéliumának lényegéhez tartozik, abból is látható, hogy az otthontalanná váltak e két csoportját ő maga akarja Felemelni és meggyőzni: segíték, hogy hazataláljatok! Példabeszédeinek két gyöngyszemére gondolok, az elveszett bárányról és a tékozló fiúról szóló történetekre. Kereszténynek aligha nevezheti magát valaki, míg ezeknek üzenetét fel nem fogja és nem építi bele lelkiéletének legbensőbb világába. Mint Jézus tanításának mindegyik része, e két példabeszéd erkölcsisége is valósággal alapjaiban rendíti meg a lapos, csak átlagosan, sablonosan élő hívőket. Legtöbben meg sem tudják érteni, hogy Jézus miért foglalkozik ennyit és ennyiféleképpen a deviánsokkal, ahogy ma szokták nevezni az elveszetteket, a tékozlókat. De ezen csak azok akadnak fenn, akik még mindig azt gondolják magukról, hogy büntelnek. Pedig a gyóntatószékekben mindannyiunknak van mit megbánnunk...

Az elcsatangolt bárány

Az Egyház első korszakában ez a téma annyira központi helyet foglalt el a hívek életében és az evangéliumnak, mint jóhírnék bemutatásában, hogy minden bizonnal az apostoloktól ered Jézusnak, mint a jó pásztornak lelki képe. A galileai pásztorok számára teljesen egyértelmű volt ez a kép és ennek szimbolikája. Hogy Jézus mennyire szerette ezt a hasonlatot, mutatja az a hosszabb beszéde, melyet János evangélista jegyzett fel: „Jézus a jó pásztor” (10,1-18). Az elveszett bárány felkutatását, megmentéséért folytatott expedíciót a maga teljes mélységében csak akkor értékelhetjük, ha a Lukács evangéliumának példabeszédét ezzel a János evangéliumi jó pásztor képpel együtt szemléljük. Mert az elcsatangolt bárányt a vállán hazavivő pásztor nem más, mint maga Jézus! Saját magáról és küldetésének lényegéről hitelesebb képet aligha találunk az egész Újszövetségben ennél a vallomásnál. Íme a pásztor karakterének, belső világának főbb vonásai:

A juhokat egyenként is ismeri, nevükön szólítja őket. Azok ismerik hangját, – olyannyira, hogy különbséget tudnak tenni a pásztor és a béres hangja között Bizonyára azért, mert tapasztalták, hogy amikor veszély van, másként viselkedik a béres és másként a pásztor. Amikor például farkas támadja meg a nyáját, a béres, akinek a nyáj nem tulajdona, elfut és otthagyja a juhokat, nem törődik velük. A magyarázat is Jézustól való: „a béres azért fut el mert béres” (Jn 10,12). Ezzel szemben „a jó pásztor életét adja a juhokért”, – és ezt a nyáj együttesen és egyenként tudja, érzi. Olyan személyes kapcsolat alakul ki a nyáj és a pásztor között, mely nem csupán tanmese, hanem tapasztalati tény. – Szervesen a témához tartozik, és éppen ezért nem szakítja ketté a gondolatsort, ha itt említtem meg a következő megfigyelést és beszámolót:

A palesztinai pásztorok még ma is esténként kötőanyag nélkül rakott kőfallal körülrakott aklokba terelik be a falu állatait. Éjszakánként őrt állítanak, aki természetesen hajnalban csakis az egyes nyájak pásztorait engedi be az akol ajtaján. És most érdemes a mai megfigyelést az evangéliumi pásztor képpel összehasonlítani. Tudniillik valóságos szertartás zajlik le most: mindegyik pásztornak megvan a maga jellegzetes hangjele, melyet a különböző csoportokban elhelyezkedett juhok azonnal felismernek, és csak azok indulnak, melyeket saját pásztoruk jellegzetes hangja hív. A szelektálásnak ez a speciális jellege éppen arra utal, hogy valami egészen földön túli, csupán a hangok birodalmában ismert kapcsolatrendszer létezik a pásztor és övéi között. Ezt igazolja a turisták élménybeszámolója is. Keleti utazás alkalmával egy kútnál pásztorok itatták nyájukat. A juhok összekeveredve pihentek, vagy oltották szomjukat. A szieszta után az egyik pásztor megszólalt: „Me-nah”, vagyis „utánam!”. Erre kivált a tömegből saját nyája. A másik pásztor is ugyanígy tett, – most pedig megint csak ennek a pásztornak nyája indult el. Most megszólalt az utazó: „ha én hívnám, engem is követnének?”. „Aligha”, volt a válasz, „de próbálja meg”. Még köntösét is odaadta, hogy öltözzék abba a ruhába, melyet a juhok megszoktak. Döbbenetes volt a nyáj viselkedése. A turista ugyanis hiába mondta: Menah! És hiába vette fel a pásztor gúnyját, – az állatok csak nem követték. A hangja ugyanis más volt. Ilyenkor csak az a néhány bárány indul el az idegen után, amely beteg, és érzi, hogy nem tudná a többit követni a hosszú úton.

Tehát nem valami tanmeséről van itt szó, hanem az élő valóságról, melyet Jézus zseniális pedagógiai érzéssel arra használ fel, hogy a pásztor és a nyáj relációra építse fel az Isten és az ember közötti viszony tényét. A példabeszédbe azért vonja bele a béres fogalmát, hogy annál erőteljesebben rajzolhassa meg a jó pásztor másik ismertetőjegyét, a minden áldozatra kész szeretetét. Mert nemcsak ismeri övéit, és nemcsak orvosolja mindegyik kínját, baját, nemcsak megvédi őket a rablók, a hiénák, farkasok támadásaitól, de nem hagyja elveszni egyiküket sem. Még élete kockáztatásával is felkutatja az elcsatangoltat. Lukács evangéliuma nem véletlenül hangsúlyozza, hogy a nyáj többi tagját, azt a bizonyos 99-et, a pusztában hagyja, és útnak indul, hogy felkutassa azt az egyetlent, az elcsatangoltat a legelő melletti bozótosban, szakadékokkal teli területen. Így akarja érzékeltetni, hogy a reménytelennek tűnő helyzet ellenére a pásztor nem nyugszik, míg meg nem találja, mert neki az az egy is, a rakoncátlan, az idegen utakat kedvelő is fontos. Mert aligha most először kell utána járnia, – volt rá eset máskor is. (Az új görög fordítás hüen adja vissza azt, amiről itt szó van: nemcsak „eltévedésről” beszél, hanem „csatangolásról” is /Mt 18,12/). A családban is, a közösségekben is mindig akad olyan, aki szeret elmaradozni, különcködni. Őket aztán előbb-utóbb elmarasztalják, kiközösítik, vagy legalábbis megbüntetik... Jézus ezzel szemben egészen másként tesz. Kijelenti, hogy az Atya külön feladatként bízta meg azzal, hogy megkeresse, ami elveszett. És ezt olyan határozottan, olyan erővel adja tudtára a világnak, hogy szavait nem lehet félreérteni. Az evangéliumi szövegben háromszor szerepel egymás után: „Én életemet adom juhaimért” (Jn 10,11.16.18). Ennek értelme már túlmegegy a szimbólumon, bár a tanítványok is csak később, Nagypénteken jöttek rá a szimbólum mögötti véres valóságra. Azóta mindannyian tudjuk, hogy Jézus valóban utánunk jön.

De Lukács hét mondatba sűrített klasszikus leírásában van még egy momentum, ami tépett szívünk mélyéig hatol. Egyedül ő örökíti meg azt a pillanatot, amikor a megtalált bárányt, a riadt jószágot a vállára veszi Jézus, a jó pásztor. És ezt Lukács máskor is megteszi: minden alkalmat megragad, amivel bizonyítani tudja Jézus irgalmát. Őt, az orvost lelke legmélyéig meghatotta az elesettek iránti jósnak ekkora lángja, mely még önmagát is elégeti, csak hogy segítsen rajtuk. Nem véletlen, hogy Jézus szívének imádandó szeretete mindmáig lázban tartja a hívőket, hitetlenkedőket egyaránt. A Jézus szíve tisztelet első megnyilatkozásai éppen a Jó Pásztorral vannak kapcsolatban. Nemcsak az ismert szoborra, képre gondolok, hanem a katakombák egyik sírfeliratára, mely olyan elhunytért könyörög, akít a Jó Pásztor a vállán hozott haza az akolba. Azt pedig mindenki maga dolgozza fel lelkében, hogy mit mond pásztorának vállán az elveszett, de megtalált bárány. A legősibb időkből fennmaradt ábrázolások sejtetni engedik, hogy kimondhatatlan, szavakba nem foglalható öröm él mindkettejük szívében, a Pásztoréban azért, mert végre megtalálta, a Bárányéban azért, mert szidás helyett gazdájának vállán vonulhat he otthonába. Hazatalált...

A tékozló fiú

Elgondolkoztató, hogy ezt a találkozást is egyedül Lukács evangéliumában találjuk. Kiváló írói tehetségére vall, hogy Jézus példabeszédeinek legszebbikét, a bűnbe zuhanásnak tragédiáját és a megtérés drámáját húsz sorban úgy tudta szavakba foglalni, hogy közben mi magunk is megtérünk, és hazatalálunk. Talán azért, mert az isteni irgalom mérhetetlen nagysága ebben a példabeszédben nyilatkozik meg legjobban. (Lk 15,11-32). Tanácsos kézbe venni az evangéliumot, hogy hason ránk minden ige, minden jelző a maga eredeti hangján és színén. Jobb, ha nem is mondom el a történetet, nemcsak azért, mert ismerjük, hanem azért is, mert úgysem tudja visszaadni senki azt a döbbenetet, ami végigmegy az apának, a hazulról arcátlanul eltávozó, majd oda visszatérő kisebbik fiúnak és a keményszívű nagyobbiknak a lelkében. Inkább néhány olyan összefüggésre mutatok rá, mely még jobban segít megközelíteni a jézusi üzenetet.

Kisdiák korunkban élvezettel gyakoroltuk a matematikában az ún. behelyettesítést. Ezt még a gyengébbek is szerették. Nos, jó észrevenni, hogy ehhez hasonlót az Úr Jézus is művel. Hiszen napnál világosabb, hogy példabeszédeinek „gazdája”, „pásztor”, „hitelezője”, stb. nem más, mint a mi gondviselő Atyánk, Bíránk, Istenünk, sőt ő maga: Jézus, a Krisztus! És épp ebben van a szívszorogató teológiai, logikai, etikai és lélektani üzenete a jézusi példákknak. Így „lopja” agyunkba, szívünkbe a nagy örömhírt, az euangéliont: ilyen arcvonásai vannak Istennek, a világ urának, aki nemcsak a Törvénynek fellebbezhetetlen öre, nemcsak Jahve, akinek nevét a babiloni fogság után még kiejteni sem volt szabad, és nem csak Adonai = abszolút Úr, hanem Gazdánk, Pásztorunk, irgalmas szívű, minket hazaváró Atyánk.

Vagyis ennek a példabeszédnek főszereplője is a Mennyei Atya! Így kényszer helyzetbe kerülnek mindazok, akik fejüket csóválva megkritizálják a példabeszédben nagyon engedékenynek látszó édesapát. Az erkölcsi normákra pedánsan vigyázók ugyanis veszélyt látnak abban, hogy látszatra, olyan könnyen, vita és dorgálás nélkül útjára engedi az apa ezt a lázadó fiút. Sőt mintha megkönnyítené a családi vagyon egy részének elherdálását. Miért nem akadályozta meg? Miért nem zárta be a pincébe, vagy az emeleti szobába? Vagy ha már mindenképpen elengedni akarta, miért nem dobta ki egy szál ingben az országútra? Ezt még a morális is bűnrészességnek nevezné. – És hogy a bírálókat, az engedékenynek látszó apa felett pálcát töröket se nevezzük azonnal „erkölcsösözöknek”, érdemes a Biblia szaktudósait is meghallgatni. Tudniillik az apa viselkedése még feltűnőbbnek mondható, ha a korabeli zsidó jogszabályok szent és sérthetetlen előírásaival vetjük egybe. A zsidó jog szerint ugyanis örökséget csak a családfőnek, az apának halála után lehetett elosztani. Méghozzá úgy, hogy a

legidősebb fiú dupla részt kapott, hogy eltarthassa anyját és hajadon hűgait. Világos tehát, hogy a kisebbik fiúnak ez a kijelentése: „apám, add ki az örökség nekem járó részét” (Lk 15,12), nemcsak jogtalan volt, de sértő is mind az apa, mind az idősebbik fiú szemében, aki ráadásul törvénytisztelő, a családi vagyont gyarapítani akaró, úgynevezett „igazi jó fiú” volt.

Ennek fényében tehát dilemmánk még teljesebbnek mondható. Mi lehet az Úr Jézus szándéka, ha mégis ennyire felborítja az akkori jogszabályok megállapodásait és még a mi igazságérzetünk betonpilléreit is? Fárasztó lenne, ha az egész problémát a teológiának, mint szaktudománynak bonckése alá tennénk. Mert legnagyobb emberi kincsünk és méltóságunk alapját, szabadságunk, szabadakaratumk hídpilléreit állítja reflektorfénybe ez a példabeszéd. Nem kisebb kérdésre akar választ adni az Úr Jézus, mint arra a gyakori emberi okoskodásra, hogy miért nem akadályozza meg a mindentudó és mindenható Isten az embert bűne, rettenetes tettei elkövetésében. Filozófiai és teológiai argumentumok helyett egy család életének alakulását mutatja be a példabeszéd: a tékozló saját maga mondjon ítéletet önmaga döntésének kudarcá felett. E nélkül a vargabetű nélkül aligha jutott volna ilyen közel az Istenhez. Vagyis a Mennyei Atya „ad absurdum” helyzetbe akarja vinni okoskodásunkat, ezért nem lép közbe, sőt szabad folyást enged végzetes vágyainknak is, hogy végül a $2 \times 2 = 4$ evidenciájával belássuk, mennyire ártunk magunknak, ha lelkiismeretünk tiltó figyelmeztetése ellenére is a magunk feje után akarunk menni. „Saját csapdájukkal fogja meg a bűnösöket”, mondja a zsoltár.

Míg a fiatalembernek jól ment sora az atyai házban, nem tudta értékelni helyzetét. Az ő esetében – és mi sem vagyunk különbek – bizonyára szükség volt arra, hogy a disznók vályújának szintjére zuhanjon. E nélkül soha nem tudta volna felmérni az atyai ház és a disznók vályúja közötti különbséget. Ezért nem akadályozta meg az apa a fiú távozását. És mert igazi édesapa volt, ismerte gyermekének jó és rossz tulajdonságait: elengedte, mert úgyis tudta, hogy visszajön. Itt egyrészt a szabadakarat apoteózisával, másrészt a metanoia, a megtérés lelki folyamatának kegyelmi állomásaival találkozunk. A két pólus: elindulás a bűn felé és visszatérés az apai házba. A stációk: a hazulról kapott örökség elherdálása, – a disznók vályújánál a kegyelem villáma észhez téríti, – az értelem motiválja az akaratot: haza kell menni, – az akarat akcióba lép: az első lépések hazafelé, – a bűnbánat megfogalmazása: „bánatima”, -az atyai ház körvonalai: nem vagyok méltó, újra otthon: az atya ölelése, boldogsága. Íme mi minden zajlik le egy lélekben, mindannyiunk lelkében miközben a halálból feltámadunk: „...hiszen fiam meghalt, de feltámadt, elveszett, de megkerült” (15,24). A példabeszédnek ez azonban csak az egyik része. Pedig a folytatás legalább akkora forradalmat és robbanást rejt magában, mint az első rész. Nem is nagyon szeretünk vele behatóan foglalkozni, nehogy felborítsa büntelenségbe vetett hitünk bázisát. Márpedig itt senki nem kerülheti ki a kegyelem „műtéti beavatkozását”, akármelyik fiú köntösében járunk. Most ugyanis a „tisztákon” van a sor: az ünnep-rontó nagyobbik fiún.

A fél ország keresztényeinek egykori lelki irányítója, e sorok írójának is lelkivezetője, Belon Gellért püspök gyakran figyelmeztette hallgatóit, olvasóit: a jóságnak is van kísértése, vagyis rosszra vivő ereje! – Itt is épp erről beszél az Úr Jézus, – és mint annyiszor, most is kérdi: „rossz szemmel nézed talán, hogy én jó vagyok” (Mt 20,15). A nagyobbik fiú is azért neheztelt apjára (az említett behelyettesítés szerint a Mennyei Atyára), mert jó, irgalmas, megbocsátó volt „meghalt, de feltámadt”; kisebbik fiához. Hogy mennyire igaz az állítás: „a jóságnak is van kísértése”, tetten érhető, ha őszintén magunkba nézünk. Hol hangosan, hol csak önmagunkban halkan hányszor fogalmazzuk meg a kritikát: „hát érdemes jónak, önmegtartóztató aszkétának, becsületesnek lenni?”. Hiszen Jézus annyira elnéző a legnagyobb bűnösökkel, a csaló vámosokkal, a cédákkal, a házasságtörőkkel, de még a halálra ítélt rablógyilkosokkal szemben is, hogy csak berzenkedve vagyunk képesek elfogadni az ilyen és hasonló kijelentéseit: „jobban örülnek a mennyben egy megtérő bűnösnek, mint 99 igaznak” (Lk 15,7). A példabeszéd eme része kifejezetten a tisztességes

embereknek szól, akik nemcsak megtartják a törvényeket, de közülük sokan, mint ez az idősebb „derék fiú is, számítanak jutalomra is, (hiszen dupla részt várt az örökségből). Ha ezek közé tartoznánk, vegyük észre a jézusi figyelmeztetés lényegét: ne irigykedj, ha másoknak az Atya megadja azt is, ami szerinted nem lenne jogos! Csakhogy egyikünknek sincs „joga” semmihez. Azért kell újból és újból megértetni magunkkal, hogy mit tartalmaz ez a fogalom: kegy – kegyelem. Itt nem a tartozik és követel moráljáról van szó. Épp ezt hiúsítja meg Jézus. A bíraskodás, vagyis annak megítélése, hogy az Isten mérlegén ki „súlyosabb” = értékesebb, a nagyobbik vagy a kisebbik fiú? – ennek eldöntését magának tartotta fenn az az Isten, aki maga az abszolút szentség, igazság és irgalom együtt és egyszerre. Az Isten mérlegén úgy látszik, más mértékkel mérnek! A lelkekbe, sorsokba, szándékokba, megtérésekbe belelátó Irgalom nemegyszer a tékozlók, az elcsatangolók felé billenti el a Mérleg nyelvét. Lassan kezdem megérteni az Evangélium legforradalmibb mondatát: „Bizony, bizony mondom nektek, a vámosok és a cédák megelőznek benneteket a mennyek országában!” (Mt 21,31). Azoknak, akik emiatt berzenkednek, nincs igazuk. Jézus ugyanis csak azokról mondja ezt, akik megtértek: a Mária Magdolnáknak, a Léviknek, Zakeusoknak, a bűnüket életük végéig sirató Pétereknek, – de nem mondja a gögös farizeusoknak, a Simonoknak, a bűneiket a föld porába író bírácoknak, az áruló Júdásoknak, az istenkáromló bal latoroknak mindaddig, míg ők is meg nem térnek. Mert ha igen, akkor még ők is megelőzhetnek bennünket, akik csakis a kegyelem jóvoltából lehetünk azok, akik vagyunk!

Uram, Jézusom! Ments meg a gögtől, a farizeusi lelkeségtől. Add, hogy ne homályosodjék el a magam-látásától mások tetteinek szépsége, és tudjak örülni, ha ellenségeimet felemeled, megtalálsz és válladon hazaviszed. Hiszen Te tudod legjobban, hogy engem is válladra emelve mentettél meg. Add, hogy ne rontsam el a harmóniát, és tudjak örülni annak, aminek Te örülsz.

Amen.

Bátorító találkozás

„Ne féljetek!” Ez volt az Egyház első lengyel pápájának üzenete a világ keresztényeihez. És bizonyára nem ok nélkül szólított meg ezekkel a szavakkal, hiszen a világ ama részéből jött, ahol állandó rettegésben éltek a keresztények. A rettegés, a félelem pedig rossz tanácsadó: megtöri a gerincet, kétszínűvé, gyávává tesz, deformálja karakterünket, ránevel a tétlenségre: „ne vállalj semmit, maradj csendben és lépj le abban a pillanatban, amikor nehéz ügyben döntést várnak tőled... Jézus „tudta, mi lakik az emberben” (Jn 2,25). Tudta, hogy vannak olyan pillanatok életünkben, amikor megtorpanunk. És ilyenkor szükségünk van a bátorításra. Tudta, hogy még Édesanyja is rászorult az angyal megerősíti szavára: „Ne félj Mária”... József, az erős lelkületű, munkás férfi aligha vállalta volna mindazt, amit az Úr kért tőle, ha nem hallja többször is: „Ne félj” (Mt 1,20,-2.22). És hányszor tapasztalta Jézus, hogy saját tanítványai, meghitt barátai is mennyire tudtak félni! Felkiáltva mondja is: „miért féltek ennyire?”, amikor a viharban élet-halálharcukat vívják, és érthető, hogy emiatt nagy félelem fogta el őket (Mk 4,40). Kissé értetlenül néztek Jézusra, aki e közben a bárka végén nyugodtan aludt egy vánkoson: „Mester, nem félsz, hogy elveszünk?” (Mk 4,38). És észrevette az anyák örökös félelmét családjukért, és igyekezett megnyugtatni őket: „Ne félj, te kised nyáj... ne aggódjatok megélhetésetek miatt, ne nyugtalankodjatok...” (Lk 12)

És a félelem nem szűnik, sőt annak arányában nő, ahogy modernizálódik az élet. Most már félünk a vonaton, félünk, ha autóba ülünk, félünk, ha repülővel szállunk a magasba, félünk a ráktól. Szorongás az egész élet, vagy mai szóval élve: a stressz vasmarkában szorong az agyunk, szívünk, ideg – és érrendszerünk. És Jézus ezt is tudja, – ezért fordul megható szeretettel apostolaihoz az utolsó vacsorán: „Békességet hagyok rátok... ne nyugtalankodjék hát szívetek és ne is szorongjon!” (Jn 14,28). Ha a félelem legmélyebb rétegébe hatolunk, ráébredünk, hogy miért is óv bennünket ennyire az Úr ettől a sötét veszélytől. János apostol figyelmeztetésére ritkán szoktunk gondolni: „Aki fél, az még nem tökéletes a szeretetben. A szeretetben nincs félelem. A tökéletes szeretet nem fér össze a félelemmel, mert a félelem gyötrelemmel jár” (Jn 4,18). E kijelentés tükrében szinte megborzadunk szeretetünk minőségének szintjétől. Mert ha a Szeretet apostolának igaza van, akkor bizony a bennünk lévő állandó és sokrétű szorongás és félelem miatt ugyancsak gyenge lábakon áll a szeretetünk Gondviselő Atyánk irányában.

És most ne csak a fizikai, testi veszedelmek miatti félelmeinkre gondoljunk, hiszen a lelkiélet elkötelezettjei ismerik a félelem sorvasztó energiáit is. Megnyugtató, hogy erről is tud Jézus, és előre figyelmezteti barátait: „ne azoktól féljetek, akik megölik a testet, hanem attól, aki elég hatalmas ahhoz, hogy miután elvette az életet, a pokolba taszítson...” (Lk 12,4). Ezekkel a sötét hatalmakkal viaskodnak legnagyobb szentjeink is, amikor rájuk tör a lélek sötét éjszakája. Milyen jó tudni ilyenkor, hogy Mesterünk és lelkünk orvosa, barátja mindenről tud és segít: „Simon, Simon, a sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát. Én azonban imádkoztam érted, hogy meg ne fogyatkozzék a hited, hogy te egykor megtérve megerősítsd testvéreidet” (Lk 22,32).

Mindenesetre a félelemről, szorongásról összegyűjtött evangéliumi idézetek alátámasztják mindannyiunk tapasztalatát: az ember olyan törekeny lény a világnak, aki okkal, sokszor ok nélkül fél a rá leselkedő veszélyektől, és nagyon rászorul a bátorításra. Ezért is nyújt rengeteg erőt a bátorító Jézussal való találkozásunk!

* * *

Néhány órával vagyunk Húsvét után! A későbbi gondolatok mélyebb megértéséhez elengedhetetlenül szükséges a helyzetnek és a szereplőknek körülményeit tüzetesen

analizálni. Így fogunk majd ráébredni, hogy mi magunk is hányszor vagyunk ilyen helyzetben: stupid emberi korlátoltságunk miatt kerülünk saját szorongásaink és depresszióink csapdájába...

Különben e jelenet mélységeibe leszállva, Lukács evangélistát nemcsak orvosnak nézem, hanem a modern mélypszichológia mesterének is. Feltámadt Krisztus e napon! Ennek ellenére teljes a káosz és a letargia az apostolok és a tanítványok lelkében. És mint ilyenkor lenni szokott, nem a józan ész, nem a tények, nem a hiteles tanúk számítanak, hanem a mende-monda, a pletyka, a hisztéria. Ismerjük ezt a lelki állapotot mindannyian. Ilyenkor még azt is megbánjuk, hogy belekeveredtünk abba a kellemetlen „históriába”. Legszívesebben kiszakítanánk magunkat az események szövevényéből, és kitépnénk magunkból az illetőnek még az emlékét is. És mindezt azért, mert nem valósította meg álmainkat, hozzá fűzött reményeinket. A reményvesztett ember a legkegyetlenebb lény a földön...

Ezt a lelkiállapotot, sivár és silány kiábrándultságot szinte kézzelfoghatóan képviseli Jézus két tanítványa, állítólag szűkebb rokonságának tagjai. Egyiknek nevét is ismerjük: Kleofás. Annyira összetörte őket Jézus kivégzése, hogy már-már a meghasonlás örvényébe taszította őket a sátán. Egyik a másikat nem hogy vigasztalta volna, épp ellenkezőleg, még jobban felkorbácsolták egymás indulatát. Olykor-olykor erőt vett rajtuk a menekülés démona: legjobb lenne itt hagyni ezt a helyet, a szégyen városát. A kísértés rettentő, hiszen Jeruzsálem minden hívő legszentebb szentélye, Jahve otthona. „Száradjon el karom, jobb kezem, ha elfelejtkezném rólad, ó Jeruzsálem...” De most ennek a két szerencsétlen embernek – és nekünk, nyomdokaikban járóknak – még az is jobb lenne, mint e város falain belül maradni. A 137. zsoltár a babiloni fogság száműzöttjeinek éneke, a Jeruzsálemet elhagyni kényszerültek zokogása. Akkor azokat a zsidókat akaratum ellenére üzték ki a szent városból, – ezek itt most önként hagyják el a városok városát. Önkéntes száműzetésük jelzi, hogy milyen mély szakadék tátong a lelkükben. Valódi tudathasadás ez: itt ismerkedtek meg minden idők legnagyobb mesterével, a várva várt messiással, a felkenttel! De három nap óta lelepleződött minden. Még egyszer, utoljára megfordulnak, felnéznek a kivégzések hegyére, a Golgotára. A szégyen előnti arcukat.

Teljesen összetörve, kiszáradt ajkakkal, rohanó léptekkel elhagyják a várost... – „Nyelvem tapadjon ínyemhez, ha nem emlékezem meg rólad: ha Jeruzsálemet nem helyezem minden örömöm fölé.”

Öröm? Hol van itt az örömnél még a lábnyoma is? Pedig Húsvét van, és minden, ami Égen és Földön tükrözi az Istent, hangos alleluját énekel. Az emmausziak mindebből kizárták önmagukat, mert lelküket a bánat eljegyezte... Olyanok, mint a legfinomabb üveg pohár, amit valaki valamikor ügyetlen kézzel megrepesztett, és most repedten nem cseng: vase brisé... Meghasonlottan, lázadva, morogva vonszolják magukat. Ekkor lép hozzájuk, szinte észrevétlenül, talán egy kanyarnál lesben állva, valaki. Jelenléte, „otromba” kérdései még ingerültebbé teszi őket. Úgy érzik, mintha provokálni akarná őket. A vándor ugyanis éppen a feltűnő levertségük oka felől faggatja őket: „Mi bajotok van, miért vagytok ennyire leverték? És min tanakodtok?” (22,17) Hogy ezek a kérdések milyen ingerültté tették a Jeruzsálemből távozó két tanítványt, mutatja az a szópárbaj, amit Jézussal vívtak: hogyhogy ilyet kérdezel tőlünk? Hiszen mindenki tudja, hogy mi történt az elmúlt napokban Jeruzsálemben, csak te nem tudod? De a hozzájuk szegődött idegen még tovább feszíti a húrt: mondjátok el hát, hogy mi történt?

Amikor bevezetőként említettem a psychoanalízist, mint az elmélkedés egyik eszközét, éppen ilyen evangéliumi jelenetekre gondoltam. A lélekelemzés klasszikus esetével állunk szemben, amelyből különösen nekünk kell tanulnunk. Minekünk, akik soha semmire nem érünk rá, nincs türelmünk senkihez, és éppen ezért nem is „pazaroljuk” időnket, hogy megkérdezzük a gyengébbeket: mi fáj?, miért vagy szomorú?, min töröd a fejedet?, miért

vagy kétségbe esve?, miért sírsz? Csodálatra méltó az Úr Jézus lelki finomsága, mely különösen a kérdezni tudás művészetében bontakozik ki. A két meghasonlott lelkű tanítványt azzal gyógyítja meg, hogy kérdésekkel ostromolja lelkük befalazott kapuját. Ahhoz, hogy túlnőjenek önmagukon, előbb fel kell húzniuk ablakuk redőnyét, hogy kilássanak. Valóságos gyógypedagógiai módszernek vagyunk szemtanúi és részesei: a kérdező – vagyis Jézus – eleve tudja a válasz tartalmát, mégis úgy tesz, mintha semmit nem tudna...

Kérdezni és beszéltetni! Ez a mindenkori dialógus lényege, természetesen nemcsak a profán világban, nemcsak a politikában, hanem mindenekelőtt a pasztorációban, a lelkivezetésben, a család-egyházban, a generációk feloldhatatlannak tűnő világában. Mindannyiunknak tanulnunk kell attól a Jézustól, aki Húsvét után, mint megdicsőült Krisztus nem kozmikus fölségével, térdre kényszerítő fensőbbiségével jelent meg az emmausziak előtt, hanem szerényen, már-már tudatlanná téve magát, hogy így még jobban tudjon segíteni. Minden tekintetben hasonlónak vált testvéreikhez...” (Zsid 2,17). Mert „Ő nem olyan, hogy ne tudna együtt érezni gyöngeségeinkkel...” (uo. 4,15). Itt is, és ma is, most élő „oktalanok”, balgák és „nehezen hívők” éppen ebben reménykedünk, hogy van türelme hozzánk, elmegey engedékenységének legvégső határáig, mert nem restell végigbandukolni életünk vargabetűs útjain. És ahogy nem áttalott akkor, Kleofásék esetében, úgy most sem restell „csatlakozni hozzánk”.

Jézusnak van ideje ránk! A két tanítvány és a többi, még Jeruzsálemben maradt Tamások csak lassan, fokozatosan képesek felfogni a természetfeletti világ legnagyobb csodáját, a húsvéti Alleluját, és még ennél is lassabban, hogy „a Messiásnak előbb szenvednie kellett, hogy bemehessen dicsőségébe” (Lk 24,26). Ó micsoda egzegézist tartott Jézus a szabad ég alatt az emmauszi tanítványoknak, amikor Mózesen kezdve valamennyi prófétánál megmagyarázta, ami az Írásban róla szól! Csak az édesanyák, a gyógypedagógusok, a Teréz anyákhoz hasonló élő szentek képesek felfogni azt, amit az Úr Jézus tesz velünk, emmausziakkal. Ez a magyarázat kellett ahhoz, hogy az ellentétes pólusnál megrekedt tévedésükből ki tudja őket ragadni. A Nagypénteki keresztrefeszítés óta ugyanis elvesztették Jézusba vetett hitüket. Hiszen szeretett mesterüket nem a megszokott, közönséges halál, vagy valamilyen természeti csapás ragadta el tőlük, hanem a Törvény hivatalos képviselői mondták ki rá a rettentő ítéletet, az istenkáromlást megtorló keresztrefeszítést. És mivel hitük Jézusra alapozódott, most már nincs kiben hinniök, és nincs miért hinniök. Ha Jézus sorsa értelmetlen, akkor értelmetlen az ő követése is. Ha maga Jahve lett hűtlenné ehhez a messiáshoz, akkor ők hogyan és miért maradnának hűségesek hozzá... Szemük, agyuk elsötétült, – önmagukat elvesztő, meghasonlott, személyiségükben megsérült, botorkáló vándorokká váltak. (Ki-ki fokozhatja tovább a saját sorsának, vagy jelenlegi lelkiállapotának megfelelő jelzőket).

Tény, hogy ilyen állapotban csak menekülni lehet. De hová? Önmagunk elöl nem mehetünk sehová: árnyéka vagyunk saját énünknek. Kleofás és társa hiába menekültek Jeruzsálemből, önmaguk zsákutcájába jutottak. Nem véletlenül zajlik le ez a jelenet egy országúton! Lelki útinaplónak tekinthetjük, hiszen ha nem találkoztak volna Jézussal, végképp eltévedtek volna saját lelkük útvesztőjében. A Jézussal való találkozás döntően megváltoztatta e két kétségbeesett ember lelki útirányát. (Ez az, amit a bevezető elmélkedésben mondtunk: a találkozásnál mindig történik valami, mert megváltozik valami bennünk. Nem vagyunk ugyanazok, akik előtte voltunk!)

Az emmausziak konverziója abból állt, hogy Jézus megállította és nem engedte tovább őket, – eléjük állt a menekülésük legveszélyesebb kanyarjánál, hogy száznyolcvan fokkal fordulattal visszairányítsa őket oda, ahová valók, ahol lelkük, sorsuk fészke, otthona van: Jeruzsálemben, amit nem illik, nem szabad cserbenhagyni, amit vállalni kell!

A teljes konverzióhoz azonban még valami kell. Bár lélekben már kezdenek „átállni”, és szívük lángol (24,32), de még hiányzik a végső elhatározás: a hazamenetel Jeruzsálembe. Különben is „esteledik és már lemenőben van a nap”. Ilyen helyzetben elbátortalanodik a vándor. És ki tudja, holnap lesz- e még annyi ereje az embernek, hogy valóra váltsa azt, amit ma olyan szépen elgondolt... És Jézus Urunk ezt is nagyon jól tudja. Éppen ezért látszatra ugyan „úgy tett mintha tovább akarna menni”, valójában mégis velük maradt. Sőt, asztalhoz ült velük, ami mindenhol, különösen Keleten a szívélyesség, barátság, intimitás jele. Ami futó találkozásnak látszott először, most a bátorító barátság alkalmává vált. Az csak érthető, hogy e szükségzavú beszámoló megmozgatja időről időre a művészek fantáziáját, és bár Lukács nem írja, hogy hol is volt az az asztal, a festők és az elmélkedni szeretők egy fogadó terített asztala köré ültetik őket. És ugyancsak a fantáziánkra van bízva, hogy mi is történt ama fordulópontot jelentő kenyértörés pillanatában? Csak az étkezésnél szokásos darabokra törésre gondoljunk, vagy szent Ágostonnal és annyi más lelkiíróval együtt az utolsó vacsorai Eucharisziára? Eldöntetlen kérdés. Magam részéről szeretek elidőzni a Louvre-ban látható kis Rembrandt kép előtt: a szoba tele van ugyan árnyal, de Jézusból fény sugárzik, – az egyszerű terítőn jól látható a kenyér, mely a szentségi jelenlétről tanúskodik. A két tanítvány közül az egyik az imádás pózát veszi fel, a másik egy hátráló mozdulatot tesz. Ez az a pillanat, amikor „megnyílt szemük és felismerték”. Számomra perdöntőnek tűnik, hogy Lukács szinte szóról szóra azonos mondattal fejezi ki az emmauszi kenyértörés leírását és a nagycsütörtöki Utolsó vacsora történéseit: kenyeret vett kezébe, – hálát adott, – megtörte, – odanyújtotta nekik (vö. Lk 22,19 és 24,30).

Annyi bizonyos, hogy ez a gesztus annyira jellegzetesen jézusi volt, hogy nem a bibliamagyarázata közben, nem a hanghordozása alapján, hanem a kenyértörés pillanatában és magának a módnak, a jézusi gesztusnak láttán történt a minden kételyt elsöprő felismerés, a perdöntő meggyőződés, hogy a hozzájuk csatlakozó idegen maga Jézus, a Feltámadott! Ebben a felismerésben megoldódott a kínzó alapprobléma: vajon Isten mivel bizonyítja be inkább hatalmát, ha távol tartja Jézustól a halált, vagy ha magára vállalja és ezzel, éppen a nagypénteki halál vállalásával győzi le a halált a feltámadás erejével. Azzal ültek egy asztalnál, akiről azt gondolták három napon keresztül, hogy mindaz, amit tanított, merő illúzióvá vált keresztrefeszítése miatt. De azáltal, hogy most saját maguk meggyőződtek, hogy a Feltámadottal találkoztak, tehát él, megtanulnak új módon találkozni a Keresztrefeszítettel is. Élményük lényege feloldja minden problémájukat, hiszen Isten Jézus mellett áll halálában is!

Most már „az ismeretlen vándor” akár el is távozhat. Jelenlévő marad számukra akkor is, ha eltávozik. Ez az a hitélmény, melyben részesül minden hívő. A hit kegyelme segít abban, hogy hogyan hihetek a Feltámadottban, aki egyben Keresztrefeszített is. Ennek a felismerése történt Emmauszban, – és „ekkor eltűnt előlük” (24,31). Most már nincs miért menekülni. Sőt, vissza kell menni, rohanni Jeruzsálembe, melyet hűtlenül elhagytak. És közben visszakapták azt az örömet, amit a zsolttáros megkövetel minden Jeruzsálemi hívőtől (137. zs.). „Lángoló szívvel” siettek vissza, hogy elmondják életük egyetlen és megmásíthatatlan élményét a Tizenegynek, akik ugyanezzel az élménnyel várták őket: láttuk, megjelent Simonnak is!

Urunk, Jézusunk, Te Bátorító, nélkülözhetetlen Útitársunk! De jó, hogy így ismersz, és ennyire szíveden hordod sorsomat, napjaimat, örvényekbe zuhanó mélypontjaimat. Vedd kezedbe lehangolt hangszeredet: engem, és meglátod, hogy az én szívem is lángolni fog. Add, hogy vissza tudjak menni most, azonnal kudarcaim, szenvedéseim Jeruzsálemébe, keresztjeim birodalmába. Vállallak Téged, a Keresztrefeszítettet, ki feltámadtál bennem is. És mert Te is vállalod emmauszi meneküléseimet, felbátorodott szívvel térek Haza.

Ámen, ámen.

„Szeretsz engem?”

Minden bizonnyal igazuk van a biblikusoknak, amikor azt állítják, hogy szent János evangéliuma a 20. fejezettel zárult volna. Erre utal a 30. vers: „Jézus még sok más csodát művelt tanítványai szemeláttára, de azokat nem írtam meg ebben a könyvben”. Eme záróakkordnak tűnő kijelentés után, némileg váratlanul hat, hogy szükségesnek tartotta hozzátenni a Tibériás-tavi megjelenést, melyet ezzel a mondattal vezet be: „Ezután ismét megjelent Jézus a tanítványoknak” (21,1).

Egyáltalában nem csodálkozom azon, hogy ezt szükségesnek tartotta, hiszen épp ez a meditáció szeretné feltárni, vagy legalább megmutatni mindazt a teológiai, krisztológiai mélységet, melyet ez az utólag (?) hozzácsatolt fejezet rejt magában. A jézusi találkozások mindegyikét gyöngyszemnek vélem, de a János-evangélium utolsó fejezetében leírtat az összes közül a legjellegzetesebbnek érzem, – olyannak, mint az óceán mélyéből felszínre hozott cseppet, melyből az analízis szakemberei mégis megközelítő pontossággal meg tudják állapítani az óceán egészének összetételét és lényegét. A Tibériás-tavi találkozóznak ismerete nélkül sok kérdés válaszolatlanul kínozná a kétkedésre mindig kész embert: hogyan alakult a viszony Jézus és az öt néhány héttel előbb csúnyán cserbenhagyó első apostol, Péter között, – miben határozta meg Jézus a feltételét annak, hogy az apostolok és utódai gyakorolhassák lelkipásztori hivatásukat, – mi köti össze a mindenkori egyházat, Isten népét a földről távozó Jézussal? Elevenbe vágó kérdések ezek! És nemcsak minket érintenek, hanem az apostolokat is, akik feltűnően elbizonytalankodtak a Húsvétot követő 50 nap alatt. Még mielőtt belemélyednénk a részletekbe, szeretném jelezni, hogy bár a fejezet címe eleve elárulja, hogy Jézus háromszor megismételt kérdéséről szól a meditáció, mégsem a „szeretsz engem?” és az arra adott válasz az egyedüli témánk, hanem annak az útnak feltárása, melyen Jézus meg tudta közelíteni a kételyekbe zuhant tanítványokat, Pétert és mindannyiunkat. Azért is érdemes végigjárni Jézussal ezt a meredek utat, mert közben rá fogunk ébredni, hogy milyen végtelen türelemmel bajlódik velünk az Úr!

* * *

„Ezután ismét megjelent Jézus a tanítványoknak, ezúttal a Tibériás tavánál. Megjelenése így történt...” (Jn 21,1).

A történet bizony eléggé messze vezet. Nem annyira a térben, mint inkább a lelkiélmények világában. A nagy távolságok ugyanis nem térben jönnek létre, azokat szívós gyaloglással, vagy modern eszközökkel le lehet küzdeni, vagy minimálisra csökkenteni. A távolságok szakadécai és örvényei a lelkek legmélyén kínoznak minket.

A lelkiélet nagy mesterei, az evangélium neves kontemplálói úgy érzik, hogy a húsvéti események és a rendkívüli találkozások ellenére, az apostolok nem találták meg helyüket. Ha egy-egy alkalommal meggyőződhetnek is a feltámadt Jézusból kiáradó életről, valami mégis megzavarta őket. Nemcsak féltek a hatóságoktól, de nem tudták felmérni szerepüket sem. Az a bizonyos természetfeletti világ annyira ködösnek és megfoghatatlannak tűnt számukra, hogy inkább a kézzelfogható, vagyis evilági, megszokott életükhöz tértek vissza. Tették ezt annak tudatában, hogy Jézus már feltámadása napján azt az utasítást adta tanítványainak, hogy menjenek Galileába. Bizonyára örömmel hagyták el Jeruzsálemet, Júdeát, ahol az elmúlt hetekben annyi drámai élmény zúdult rájuk. Hazatértek szülőföldjükre, ahol biztonságban érezték magukat, hiszen otthon voltak... újra otthon. Péter és halásztársai a Genezáreti-tó láttán alighanem arra az elhatározásra jutottak, hogy mindent folytatnak ott, ahol három évvel előbb abbahagytak, hiszen élniök kellett. Szembe kellett nézniök az élet

kemény realitásaival. Furcsa kettősség élt a lelkükben! Szívükben ott élt ugyan a feltámadt Úrral való találkozás öröme, de emlékezetükben minduntalan sötét színek, vádoló hangok törtek felszínre. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy néhány héttel vagyunk Húsvét után! Különösen Péternek lehetnek nehéz napjai és éjszakái: a kakas hangja sehogysem csitult, és a háromszori „nem ismerem őt” minduntalan felszakította lelkének sebeit. Ilyenkor szívesen fordul az ember „pótcselekedetekhez”. Így kíséreljük tompítani elviselhetetlen szorongásainkat. Ennek vagyunk szemtanúi most is...

„Megyek halászni!” (21,3). Ki más mondhatta volna ezt, mint Péter, aki mindig is hangadó volt társai között. „Akkor megyünk mi is veled”, válaszolták. Összesen heten voltak. Jóllehet az evangélista nem mondja, hogy hol szálltak a bárkába, de feltételezhetjük, hogy Kafarnaum vizein, hiszen itt volt Péter otthona, családjá, itt volt még a hajója és a hálója is. Tény, hogy az ősegyház évszázadaiból és az ásatásokból egyértelmű a hagyomány jelzése: az un. Hétforrás vidékén a parton látható kicsi erdőben épült templom és egy egészen kicsi kikötő körül kereshetjük azt a helyet, ahol a most leírt események történtek.

Késő este volt, a mindenkori halászás ideális ideje. Keservesen végigdolgozott éjszaka után virradt rájuk a hajnal, de egy árva hal sem akadt a hálójukba. Ez önmagában is elegendő ahhoz, hogy elöntse lelküket a sikertelenség rosszkedve. Elhatározták hát, hogy kikötnek. És ekkor váratlan esemény történt: valaki a partról odakiáltott nekik: „Fiaim, nincs valami ennivalótok?”. Hogy milyen indulatokat váltott ki az amúgyis kedvetlen, levert apostolok lelkéből a parton álló „idegennek” a kérdése, mutatja az a kurta, egyetlen szóból álló válasz, melyet visszakiáltottak: „Nincs!”. Alighanem bosszantotta őket az, hogy ott, az a parton álló, az üres hálók ellenére még képes megkérdezni tőlük, hogy van-e ennivalójuk, vagyis hogy fogtak-e valamit? Kurta válaszuk világosan értésére adta a kiáltónak, hogy nem óhajtanak vele beszédbe elegyedni.

Íme, hogy meg tud keményedni az ember, ha egyszer elmarad az a bizonyos sikerélmény. Ebből a mélypontból kell kiemelnie Jézusnak a fáradt, kedvetlen apostolokat, különösen Pétert, hiszen ő volt az éjszakai halászás kezdeményezője. A vezető mindig nehezebben viseli el a kudarcot, mint a „legénység”. És ezt, az a parton álló idegen, vagyis Jézus nagyon is jól látja, ismeri Pétert, a végletekre hajlamos barátját, akit a külső körülmények olyan könnyen tudnak egekig ragadni, máskor pedig pánikhangulatba taszítani. Jézus a partról szemléli bosszankodó barátainak tehetetlenségét és Péter közönyét, a „minden mindegy” levertségét.

Nem lehet eléggé csodálni, sőt élvezni azt a jézusi bravúrt, ahogy kezelni kezdi ezeket a lelkileg sebzett embereket. Mint igazi lélekismerő, tudja, hogy ilyen állapotban még a szalmaszálba is szívesen belekapaszkodik az ember. Ezért most ő kezdeményez, és a legtermészetesebb hangon azt javasolja nekik: „Vessétek ki a hálót a bárka jobb oldalán, ott majd találtok”. – Ezt a lehetőséget nem lehet elszalasztani. Meg kell kísérelni!

„Kivetették és alig bírták kihúzni a nagy tömeg hal miatt”. A döbbenet leírhatatlan, – és ha eddig legfeljebb csak sejtették, most, a halakkal megtelt háló láttán már félreérthetetlenül tudják, hogy az az idegen nem más, mint a feltámadt Jézus! És most is János, a szeretett tanítvány, a tiszta lelkületű volt a felismerő: „Az Úr az”.

Péter az éjszakai kudarc szakadékából az ellenkező végletbe csap és a tóba veti magát, hogy minél előbb szemtől szembe láthassa Mesterét. János evangélista beszámolója annyira élethű és annyira megható, hogy bizonyára nem lesz nehéz saját magunkat is a tó partján tudni és érezni. Ez azért is kívánatos lenne, mert újabb és még felejthetlenebb baráti gesztusoknak lehetünk tanúi. Alig tettek meg ugyanis 100 métert („kétszáz könyöknyire voltak a parttól”), parázsló tüzet pillantottak meg, „rajta halat, és mellette kenyeret” (21,9). Ez a rögtönzött agapé Jézus barátságának felejthetetlen jelképe marad, és olyan légkört teremt, mely eleve jelzi, érezteti, hogy rendkívüli esemény tanúi leszünk. Különben megfigyelhetjük, hogy Jézus milyen előszeretettel vesz részt lakomákon, esküvőn, nem szólva arról a felejthetetlen Nagycsütörtökről, melyet azóta is utolsó vacsorának nevezünk,

melyről a szemtanú János evangélista szükségesnek tartotta megjegyezni: „Ekkor adta övéinek szeretete legnagyobb jelét” (Jn 13,1). A közös étkezés mindenhol, különösen Keleten, a barátság, a kölcsönös megbecsülés, a szeretet jele, mert ilyenkor kiváló alkalom nyílik arra, hogy a görcsök feloldódjanak, a valódi, vagy vélt sérelmek és az eddig gyógyíthatatlannak érzett, elmérgesedett sebek végleg meggyógyuljanak. Ez történt itt is, a tóparti pázsiton.

A találkozások lényegéhez tartozik, hogy milyen és mekkora hatást tudnak gyakorolni egymásra az emberek. A legmélyebb hatást az éri el, aki a másik számára felfedi legbensőbb énjét, személyiségének lényegét. Ennek vagyunk a szemtanúi itt is. Amikor ugyanis az apostolokat Jézus reggelivel várta, a tűz melegéből, a „terüljastalkám” gyengédségéből azonnal ráismertek Mesterükre. Így ugyanis senki a világon, sem feleség, sem barát, nem tud szeretni és kedveskedni, csak Ő, az Egyetlen, aki maga a Szeretet, és akitől tanulunk szeretni mindannyian. Ahogy megkínálta őket a parázon elkészített hallal, és ahogy nyújtotta nekik a kenyeret, „egyikük sem kérdezte már, hogy: Ki vagy? – hiszen tudták, hogy az Úr az!” (21,12).

* * *

A zene világából ismerjük a Nyitány, vagy a Prelúdium szerepét és jelentőségét. Most szándékosan nem részletezem ezeknek a fogalmaknak szakmai tartalmát, csupán a hallgatóság oldaláról közelítem meg a lényegét. A zeneszerző nemcsak önmagát, de minket is rá akar hangolni, fel akar készíteni mindarra a belső, szellemi kincsre, alaptémára, mely rabul ejti, és amelyet üzenetként akar átadni nekünk, akik megtiszteljük őt, és akikkel boldogan megosztja legbensőbb élményét. Nos, mindaz, amiről eddig szó volt, csupán nyitánya annak, ami miatt Jézus meghívta Péteréket és minket. Ez csak „előjáték” volt ahhoz a mesterműhöz, amibe ezután avat be minket a Szerző. A lényeg tehát most következik! De – folytatván a muzsikától kölcsönzött analógiát – a prelúdium jellegéből eleve következtetni lehet az alaptémának fajsúlyára, klasszicitására, minőségére, sőt a szerző zsenialitására is. Ha tehát a Genezáreti-tóparton ilyen „előjátékon” vehettünk részt, akkor abból lehet következtetni mindarra, amit még megosztani akar velünk az Úr Jézus. Ez pedig a következő: „Étkezés után Jézus megkérdezte Simon Pétert: Simon János fia, jobban szeretsz engem ezeknél?”. Pétert nemcsak a szokatlan kérdés rendítette meg, hanem Jézus egyértelmű következetessége is. Ez a kérdés ugyanis háromszor hangzott el ajkáról. Ismerjük Péter egyenes és egyszerűségében még hatásosabban hangzó válaszát: „Uram, te tudod, hogy szeretlek”. Mindössze annyi változás van a három feleletben, hogy az utolsó kérdés elhangzásakor Péter elszomorodott. És éppen ennek a megjegyzésnek a következménye az, hogy a Biblia szakavatottjai Péter szomorúsága mögött a háromszori tagadásra való célzást vélik sejteni. És ha teljes bizonyossággal ezt nem is állíthatjuk, hiszen az evangélium erről nem szól semmit, mégis nagyon elhíhető, hogy Péter a szíve mélyéig találva érezte magát. Különböznél miért lett volna szomorú, hiszen ha valaki azt kérdezi tőlünk, hogy igazán szeretjük-e, inkább repes a szívünk az örömtől. Hát nem ezt kérdik önfeledten az édesanyák gyermeküktől, vagy a szerelmesek egymástól, és közben a boldogság napfénye aranyozza be lelküket. Péter szomorúságának megvolt az oka, talán megint eszébe jutott a pár héttel előbb történt jelenet azon a hideg nagypénteki reggelen a főpap udvarában. Ott is „parázsló tűz körül álltak” (Jn 18,18)...

Ennek ellenére nem szabad ezt a találkozást ennyire leegyszerűsíteni, hanem ügyelnünk kell rá, hogy a tulajdonképpeni jelentése el ne kerülje figyelmünket. Mert sokkal többről folyt a párbeszéd Jézus és Péter között, – és nem véletlenül faggatta apostolát a Mester! Tudniillik ahányszor azt kérdezte tőle, hogy szereti-e őt, az igen válasz után mindannyiszor ünnepélyesen rábízta egyházát, átadván neki a főpásztori hatalmat: „Legeltesd bárányaimat, juhaimat...”. A háromszor megismételt kérdés és az ugyancsak

háromszor elmondott megbízás háttérében egy régi keleti szokás rejlik. Ha ugyanis valakire valamilyen jogot ruháztak rá, akkor az átadási formulát tanúk előtt háromszor megismételték, és ezzel a jog teljes egészében átszállt arra, aki előtt a formula szövegét elmondták. A Kafarnaumtól kb. 2,5 km távolságban található Hétforrás vidékén azért akart a feltámadt Jézus Krisztus találkozni Péterrel és tanítványaival, hogy eltávozása előtt kijelölje utódját és helyettesét. Amit annak idején Fülöp Cezáreájának vidékén, a Jordán forrásánál megígért Simonnak, az mostantól kezdve lép életbe: „Te Péter vagy, – erre a sziklára építem Egyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom a mennyország kulcsát...” (Mt 16,18).

Az említett keleti szokásnak, vagyis egy bizonyos jog átadásának esetében viszont meg kell említeni valamit, amiben teljesen eltér ez a jelenet minden egyéb formulától és jogszokástól. Ez pedig a szeretet megvallásának, mint feltételnek az esete. Mert itt nemcsak jogról van szó, hanem Isten és ember, Jézus és az apostol legmélyebb viszonyáról, a Szeretetről.

* * *

És ezzel elérkeztünk a lényeghez, melytől függ nemcsak Péter és nemcsak az Egyház sorsa, de mindannyiunké is: bele tud-e kapcsolódní Péter – aki most mindannyiunkat képvisel – abba az isteni áramkörbe, mely átjárja és egymáshoz fűzi az Atyát a Fiúval: az Istent Jézussal, Jézust Péterrel, velünk, velem? Ez itt a kérdések kérdése! Lényegét tekintve az Úr Jézus itt most semmi mást nem tesz, és nem követel valami újat Pétertől, hiszen három éven keresztül semmi másról nem beszélt az apostoloknak, az őt követőknek, a vámosoknak, cédáknak, írástudóknak, farizeusoknak, főpapoknak, csak erről: Isten maga a Szeretet, akit Atyának (Abba) szabad hívnunk. Az ő szeretete abban nyilvánult meg, hogy Fiát, Jézus Krisztust küldte a világra, hogy általa éljünk és hogy megtanuljuk tőle mi is a szeretet. Mert ha Isten így szeretett minket, akkor nekünk is szeretnünk kell egymást. (1Jn 4,7-21).

Péter nagyon jól tudja, hogy Jézus minden példabeszéde erről szólt. Az elveszett bárány, az elgurult drachma, a tékozló fiú elbeszélésének nem más a célja, mint egyedül az, hogy: nézzétek, így szeret az Atya! Ilyen az Isten. Péternek és vele minden apostolnak, minden kereszténynek tudnia, éreznie, élnie kell, hogy az Atya ilyen nagylelkűen, sőt – *sit venia verbo* – majdhogynem esztelenül szeret. Ezért meri mondani a francia húsvéti liturgia: „L'amour de Dieu c'est folie”. Csakugyan esztelennek szokták nevezni azt a gazdaembert (= a Mennyei Atya), aki bőkezűségében teljes napszámot ad annak is, aki csak egy órát dolgozott. Pétert épp ez bűvölte el három éven keresztül, ezért volt képes otthagyni mindent: otthont, biztos megélhetést, bárkát, hálót, az egész világot. Rádöbent, hogy Jézusnak attól az Istentől nincs nyugta, aki ilyen észbontó szenvedéllyel szereti az embert, mégha akármilyen nagy bűnös is...

És most eljött az óra. Jézus néhány nap múlva még feltámadt, megdicsőült testével sem lesz látható. Búcsúzik Pétertől, de úgy, hogy egy pillanatra se szakadjon meg az elkezdett „remeklés” – az Atya királyi uralmának, az Isten országának élete itt a földön. Sziklára, Péterre van szüksége az Úrnak, – órá kívánja bízni övéit: bárányait, juhait. Meg merje-e tenni? Ehhez biztosíték, garancia kell. Ehhez Péter vallomása kell! Ennek jött el most az órája. A tóparti reggeli, az előre elkészített tűz, a parázson illatozó hal, a kenyér csak prelúdiuma volt annak, ami most történik kettőjük – Jézus és mindnyájunk! – között.

Teljesen érthető, hogy Jézus vallomást kér tőlünk. Hiszen minden igazi barátság, barátságra épülő szerelemnek és házasságnak legmélyén épp ez a kérdés kér őszinte, egyértelmű választ: szeretsz-e engem? És nemcsak „langyosan”, hanem „igazán”. Képes vagy áldozatok árán is szeretni? Mert csak válaszod birtokában leszek képes én is odaadni neked életemet, önmagam, kincseimet. – Ezt nevezzük vallomásnak. És ha nem devalváltuk

volna az ősi magyar nyelv legszentebb szavát, a szerelmet, akkor Szerelmi vallomásnak kellene neveznem ezt a Genezáreti-tó partján elhangzott vallomást is. Hiszen minden egykori bibliafordításunk még a Mennyei Atya szájába is ezt a kifejezést „merte” adni: „Ez az én szerelmes = szerelmetes Fiam”. A mindent erotikával elárasztó fantáziánk miatt ma már csak azt merjük mondani: Íme az én szeretett Fiam.

Próbáljuk, merjük kimondani és elhinni, hogy Jézus egy ilyen vallomást, „minden szenvedélynél nagyobb szerelmi, vagyis Isten szeretetétől áthatott vallomást” vár Pétertől. Épp attól – tőlünk –, aki néhány héttel előbb képes volt letagadni őt. E nélkül képtelen Péterre rábízni legnagyobb kincsét, nyáját – minket! Ilyen drága kincs vagyunk mi, vagyis Isten népe, az Úr Jézus számára. És most jött el Péter órája! Megértette, hogy mi a vallomás tétje. A kérdés mögött, a „Simon, jobban szeretsz, mint ezek?” mögött az a kérdés húzódik meg, hogy „Te is olyan „esztelenül” nagylelkű szeretettel rendelkező ember vagy?” és „Te is olyan szenvedélyes odaadással fogod szolgálni az Öröm jó hírét?” és „Te is vállalod annak az Evangéliumnak hirdetését, hogy az Atya észbontó szenvedéllyel szereti a világot, az elesetteket, bűnösöket, köztük Téged?” Mert ha igen, akkor minden lelki hatalmat égen és földön rád bízok.

Íme, ez ennek az Isteni Szimfóniának, Divina Commediának egyetlen témája. Minden más és mindannyiunk élete ennek az egyetlen akkordnak csupán variációja, sikertelen, vagy sikeres változata. A siker a Jézustól elvárt „szerelmi vallomásunk” őszinteségétől függ!

Uram, Jézusom! Segíts, hogy végre megértsem életemnek és minden életnek értelmét, a Szeretetet. Tudom, hogy ezt felfogni és élletté alakítani óriási feladat. De tudom, hogy segítesz, hiszen hívtál és ezért jöttél. Segíts észrevennem, hogyha még csupán a nyitánynál tartok, és vezess tovább. De ha azt veszed észre, hogy közben elrontom a harmóniát, figyelmeztess engem is, mint egykor Efezus püspökét: „Az a kifogásom ellened, hogy elhagytad első szeretetedet. Gondold meg, honnan süllyedtél ide. Tarts bünbánatot, és tégy úgy, mint előbb” (Jel 2,5) Megteszem Uram, hiszen „Te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek Téged”, most még ugyan nem jobban, mint „ezek”, de segítségeddel egyszer ugye eljuthatok a sor végére!

Ámen. Ámen!

Találkozás Jézus Lelkével

Lényegét tekintve ezzel a fejezettel kellett volna kezdenem magát a könyvet, – és csak azért döntöttem úgy, hogy ez lesz az utolsó meditáció, mert követni akartam az apostolok lelki fejlődését, vagyis egy bizonyos időrendiséget, kronológiát.

Ha megfigyeljük az evangéliumokban leírt jézusi találkozásokat, meggyőződhetünk arról, hogy időben három és egymástól is jól megkülönböztethető csoportba sorolhatók. Az első kategóriába tartoznak azok a találkozások, melyek az Úr Jézus megtestesülésével kezdődnek és nagypénteki haláláig tartanak. A másodikba sorolhatók azok, melyek Húsvétól negyven napon át különböző helyen és időben történtek megdicsőült testének sajátságos módján. A harmadik csoport az, ami minket közvetlenül érint, hiszen ezek azok a találkozások, melyek ígérete szerint Pünkösdtől a világ végéig történnek.

Ha türelmesen és figyelmesen végig elméltük az eddig felsorolt találkozásokat, észrevehettük, hogy az első öt elmélkedés az említett első kategóriába sorolható, míg a Bátorító találkozás és a „Szeretsz engem?” abba a második csoportba tartoznak, melyek a feltámadás utáni negyven nap eseményeit tárgyalják. Kronológiai sorrendben következik ez a mostani, mely a Pünkösdi Lélekkel, Jézus Szentlelkével van kapcsolatban. A Mennybemenetel után ugyanis nincs már más lehetősége senkinek, csak a Lélek segítségével történő találkozás. Éppen ezért lett volna logikus ezzel kezdenem ezt a könyvet, mintegy bevezetőül elmondani, hogy mit is jelent és hogyan kell értelmezni a teológiailag is igazolható találkozásainkat Jézus Urunkkal.

* * *

Az első megszívlelendő gondolat magát a kifejezést érinti. Tudniillik pontosítanunk kell, mit értünk a Jézus lelke kifejezésen. Itt ugyanis nem abban az értelemben használjuk a „lélek” szavunkat, mint amikor valakinek a mentalitására, szellemiségére, lelkületére kívánunk utalni. Például: járjatok el Jézus lelkületével eltelve a szegényekhez, – vagy: „legyetek egyek ugyanabban a lelkületben, egyazon felfogásban” (1Kor 1,10), vagy: „ugyanazt a lelkületet ápoljátok, ami Jézusban volt” (Fil 2,5). Nem analógiáról és nem általánosításról van szó itt, hanem szóról szóra abban az értelemben és összefüggésben használjuk, ahogy maga Jézus tette.

A téma mögött lelkiéletünknek, sőt az Egyház életének egyik legnagyobb kérdése bontakozik ki: mi a realitása és de facto hogyan valósítja meg Jézus Urunk azt az ígéretet, melynek teljesítése nélkül hitünk, vallásunk illúzióvá foszlik. Az ígéret pedig nem kevesebbet helyez kilátásba, mint azt, hogy „ahol ketten, vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20), – és hogyan valósítja meg azt a másik ígéretét: „Nem hagylok árván benneteket” (Jn 14,18)? Ezek a szavak csupán buzdításként hangzottak el? Talán csak a kétségbeesett apostolokat akarta bátorítani ezekkel az ígéretekkel?

A választ épp úgy várjuk és épp azzal a belső szorongással várjuk, ahogy az apostolok az Utolsó vacsorán, vagy a Húsvét utáni hetekben, amikor szívszorongva tárgyalták egymás között a „hogyan tovább” dilemmáját! Ettől a választól függ ugyanis, hogy Jézus csupán történelmi idők egykori szereplője, legnagyobb személyisége, aki ugyan megváltotta az emberiséget, és akire jó emlékezni, akinek tanítását üdvös és hasznos meghallgatni, sőt követni, de aki nem itt, ebben a világban és nem most, a jelenben élő személyiség. Más ugyanis olvasni az Írást és elmélkedni róla, és megint más megtapasztalni élő személyiségét. Más a világnézet és más az egzisztenciális jelenlét.

Ez tulajdonképpen a mi egyetlen életbevágó kérdésünk, – ez az az archimédeszi pont, melynek birtokában kiemelhetjük lelkiéletünket a meddő visszaemlékezések és nosztalgizások légköréből. A kérdésre egyedül Jézus adhatja meg a választ, mint aki egyedül képes megoldani a saját sorsát érintő problémát. Ezt a krisztológiából jól tudjuk. És épp ez volt az oka, hogy az első fejezetek témáinak elemzésével oly behatóan kívántunk foglalkozni. Egyedül így vált lehetővé, hogy magunkat is a tanítványok közé sorolva, elkísérjük Jézus Urunkat földi életének különböző találkozásaira, és így mi magunk is átélhettük mindazt, amit az apostolok. Vagyis részesei lehettünk annak az „átképzésnek”, melynek segítségével Péter apostol és társai – és velük együtt mi is – előbb-utóbb felfogták, hogy Jézus nem csak a Kánai mennyegzőtől az Utolsó vacsoráig volt velük, hanem feltámadása után is, – sőt mennybemenetele után is velünk, köztünk van, és ténylegesen találkozhatunk vele, mint élő személlyel. Természetesen világosan tudni és látni kell a teológia segítségével, hogy mit jelent ez a misztérium. Mivel bibliai lélekelemzéseket kívántam nyújtani ebben a lelki könyvben, érthető, hogy mellőzöm a teológiai okfejtéseket. Azt azonban nélkülözhetetlennek vélem, hogy az említett „átképzésnek” jézusi megnyilatkozásait legalább körvonalalaiban érintsem.

* * *

Mit mondanak az evangéliumok Jézussal kapcsolatban a Lélekről? Már a kezdet kezdetén hangsúlyozottan felhívják a figyelmet arra, hogy Jézusnak különleges kapcsolata van a Szentlélekkel. Megtestesülése, fogantatása a teremtő Lélek műve, – megkeresztelésekor, megkísértésekor külön kiemelik az evangélisták, hogy rászállt a Szentlélek, és a pusztába vitte, majd onnét a Lélek erejével eltelve visszatért Galileába (Lk 4.14). Nemcsak cselekedeteinek leírásakor említik ezt a kapcsolatot a Lélekkel, de akkor is, amikor imádkozott az Atyához: „abban az órában felujjongott a Szentlélekben és így szólt: Áldalak Téged Atyám, mennynek és földnek ura...” (Lk 10.21).

Megfigyelhető, hogy az Úr Jézus egyre többször és egyre jobban beavat másokat a Lélek titkaiba, és nemcsak az apostolokat, de idegeneket is. Nikodémussal éjszaka, a samariai asszonnyal fényes nappal Jákob kútjánál beszél a Lélek titkairól. Azt igyekszik velük – velünk – megsejtenni, hogy az ő „országá”, vagyis az a közeg, amiben él, nem egysíkú, nem szabad a fizikai világhoz láncolni. „Ami testből születik, az test, de ami lélekből születik, az lélek”. Az ő világába, otthonába = országába csak az léphet be, aki újra (újja)születik a Szentlélekből. És mivel Nikodémussal együtt mindannyian úgy bele vagyunk ágyazva a matériába, annyira földhöz kötöttek vagyunk, ezért végtelen türelemmel próbál kiszakítani minket az evilág gravitációs közegéből. Példákat, hasonlatokat állít szemünk elé, hogy valamiképpen tágítsa beszűkült szemléletünket. Ezért az anyánktól történő testi születést megpróbálja egy zseniális hasonlat segítségével párhuzamba hozni a lelki születéssel. A hasonlat megértéséhez ismerni kell a „ruah” kifejezés értelmét. Az arám és a héber nyelvben a nőnemű ruah ugyanis nemcsak a mi lélek szavunkat jelenti, hanem a szél fúvását is! A mindenki által ismert földi jelenségekkel igyekszik Jézus felfedni Nikodémusnak a lelki születés titkát, hiszen a szél is titok. „Ne csodálkozz azon, hogy azt mondtam: újjá kell születnetek. A szél ott fúj, ahol akar, hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön és hová megy. Így van mindenki, aki a Lélekből született” (Jn 3.7). Nikodémus kezdi ugyan sejteni, hogy miről van szó, de nem meri elfogadni, mert a lélekben, hitigazságokban, erkölcsben való újjászületés egész eddigi életét felborítaná. Úgy viselkedik, mint bárki közülünk, akit konformizmusa megbéklyóz, és aki visszahőköl a nagy döntések előtt. A választott nép, sőt mindannyiunk lelki története, sorsa játszódik le ebben az éjszakai párbeszédben, melyben vakítóan megjelenik a jellegzetesen jánosi milió: a sötétség és világosság kontúrja. „A

világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mert gonoszak voltak tetteik” (19).

Még megrendítőbb annak az evangéliumi tablónak kerete, mely Jézus Urunk és a szamarai asszony párbeszédét mutatja be. Azért megrendítő, mert lényegét tekintve a misztika legmélyebb titkaiba avat be egy olyan asszonyt, aki nemcsak vallási szempontból volt lenézett, (mivel kiközösített szamaritánus volt), hanem erkölcsileg is (mivel az ötödik férje után most egy hatodikkal él). A téma itt is a lélek belső világa, – és ugyanúgy, mint Nikodémusnál, itt is az életből, a naturából indul el a jézusi párbeszéd. Elvégre a szomjúság csillapítására kért pohár víznél alig lehetne természetesebb dolgot említeni. És miközben Jézus a tikkadt hőségben megszólítja az asszonyt: „Adj innom”, már eleve a lélek szomjúságára gondol, melyet semmi földi szenvedély nem tud kioltani: „az a víz, amelyet én adok, örök életre szökő vízforrás lesz” (Jn 4,14). Bár az asszony most még nem tud mit kezdeni az Isten kegyelmi ajándékaira vonatkozó kijelentésekkel, azt mindenképpen megérzi és megérti, hogy prófétával áll szemben, aki belemlát lelkébe, és akinek szavai hitelt érdemelnek. Ezért akarja megtudni Jézus véleményét azzal az ősi vitával kapcsolatban, hogy hol kell imádni az Istent, a zsidók Jeruzsálemében, vagy itt Szamariában a Garizim-hegyen? Jézus válasza megdöbbentő: eljön az idő, amikor sem ezen a hegyen, sem Jeruzsálemben hanem mindenütt! Nincs helyhez, térhez, időhöz kötve, mert az Isten egyetemes, mindenütt jelen van, éppen ezért imádása nincs hegyhez, helyhez, de még kőből épített templomhoz sem kötve: „az Isten lélek, ezért akik imádják, lélekben és igazságban kell imádniuk” (4,24). Ez a korszak a Messiással kezdődik, és nem kell rá soká várni, hiszen „a messiás én vagyok, aki veled beszélek”. A felismerés és ez a váratlan bemutatkozás olyan eksztázisba ejtette az asszonyt, hogy még azt a korsót is a kútnál hagyta, amit tele akart tölteni és hazavinni...

Miért ez a feltűnő zavarodottság? Miért billent fel az asszony lelki egyensúlya? Minden bizonnyal azért, mert Jézus ledöntötte az asszony egy- dimenziós életszemléletének egyetlen oszlopát, melyen nyugodott eddigi élete: földi boldogulás, szerelem, család, asszonyi munka és közben tisztelni az Istent egyetlen helyen. Ezzel a szemlélettel fordul szembe Jézus: előbb és elsőként keresd az Istent, és teljesítsd parancsait, ezzel szeretetközösségbe lépsz Istennel és az emberekkel. Szükséges a külső istentisztelet is, de tudnia kell mindenkinek, hogy Isten temploma lelkünkben van! Ez a reveláció oly mértékben kavarta fel az asszony lelki egyensúlyát, hogy felzavarta a várost: „az emberek kitértek a városból, és odasereglettek hozzá” (Jn 4,30).

Ha az Úr Jézus még az „idegenekkel” is behatóan foglalkozott a Lélek megismertetéséért, akkor eleve bizonyosra vehető, hogy legszűkebb baráti körben ezt még nagyobb intenzitással és még mélyebben tette. Éveken keresztül készítette fel az apostolokat az anyagi világon túli szellemi, lelki, kegyelmi értékek iránti fogékonyabb lelkiségre. Beszédeit, csodáit, az emberek, bűnösök iránti szeretetét és irgalmát olyan magasztos légkör vette körül, hogy az apostolok nemcsak elhitték, de megtapasztalt élményként elfogadták, hogy Jézus a Lélek birodalmából jött és odamegy vissza. És mindazt, amit mond és tesz, azt az Atyától hallja és látja „ott”, abban a másik világban. (Jn 5,19-30). Különösen a három kiválasztott – Péter, Jakab és János – részesül ebben a kiváltságban, és elragadtatással szemlélik „a szem nem látta, fül nem hallotta” túlvilági eseményeket, olyannyira, hogy nem akarnak visszajönni az evilág korlátai közé. „Jó nekünk itt lennünk!” Nem akartak lejönni a hegyről, rögtönzött házat, sátrat akartak készíteni, hogy együtt maradhassanak Jézussal a Lélek világában (Mt 17,1-9). Lelküket különösen az Utolsó vacsora estjén készítette fel mindarra, amit távozása után fognak átélni, és amit nekik, az Egyháznak – és nekünk is – tennünk kell. Az ember azt gondolná, hogy az apostolok lélekben felkészültek az új feladatokra, és íme kiderül, hogy nem volt elegendő a három esztendő. És most ne csak arra a meghökkentő, silány magatartásra gondoljunk, melyről leplezetlen őszinteséggel számolnak be maguk az apostolok, – vagyis arról, hogy még a nagyhéten is azon vitatkoztak, hogy melyikük

nagyobb, és ki fog Jézus jobb, vagy bal oldalán állni. Hanem gondoljunk arra a szakadékra, mely a búcsúzó Jézus és az értetlen, megszeppent apostolok között tátong Nagycsütörtök egész éjszakáján. Viselkedésük, kétségbeesett megjegyzéseik elárulják, hogy nem képesek követni Mesterüket. „Uram, nem tudjuk, hová mégy, – nem ismerjük azt az utat sem... és nem ismerjük az Atyát sem”. Tamásnak és Fülöpnek ezek a mondatai (Jn 14,5.8) érthetővé teszik Jézusunk türelmesen szomorú válaszait: „Már oly régóta veletek vagyok és nem ismersz engem Fülöp?”. Hát nem értitek nem hiszitek, hogy mindazt, amit mondtam, tettem, azt az Atyám cselekszi, aki bennem van! „Fülöp, hogyan mondhatod hát: Mutasd meg nekünk az Atyát?” (14,10). Valódi körforgás ez még az utolsó napon is. Igyekszik megerősíteni őket, de hiába, mert amikor a vizionálás vigasztaló reményét próbálja lelkükben megcsillantani, kezdődik előlről, és kifakadnak: „Mit akar ezzel mondani? Nem értjük, mit beszél” (Jn 16,19). Az Úr látja, hogy „szomorúság tölti el szívüket”, és egyik biztató mondatot mondja a másik után, szavaival simogatja a magukat árvának hitt barátait: „Ne nyugtalankodjék szívetek, és ne is szorongjon, hiszen visszajövök hozzátok” (14,28).

Akárhogy is nézzük, akárhogyan próbáljuk szépíteni a dolgokat, tény, hogy emberi viszonylatban szemlélve az imént elhangzottakat, alighanem igaz ez a megállapítás: a legárvább ezen az éjszakán maga Jézus volt. Ezért fejezte be búcsúbeszédét ezekkel a szavakkal: „Eljön az óra, már el is jött, amikor elszéledtek, ki-ki a maga útján, és engem magamra hagytok” (Jn 16,32). Ennek ellenére, éppen ennek feloldásaként soha ilyen nyíltan és egyértelműen nem magyarázta meg, hogy mostantól kezdve miért nem lehet árva sem Ő, sem mi: „De én nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van!”

Nagycsütörtök éjszaka azért lesz alapja mindannak, amit az Úr Jézus fel akar építeni az apostolok és a mi lelkiéletünkben, mert itt, ilyen levert, pesszimista hangulatunkban adja át a lényegét jelentő megoldást: elmegy, és mégis itt marad. Nem szűnik meg a személyes jelenléte sem, ezért adja át nekik, nekünk az Eucharistiát, – és továbbra is találkozhatunk vele, akár lelkünk templomában, akár testvéri közösségeinkben, mikor ketten, hárman, vagy akár ezren hívjuk. És ha valami miatt sikerült kiemelni az apostolokat a depressziós állapotból, akkor az épp abban keresendő, hogy az Úr Jézus mint mindig, most is tetteivel bizonyította ígéreteit: az Eucharistia és a Szentlélek útján valósul meg kijelentése: nem hagylok árván benneteket!

Érdemes megfigyelni, hogy amikor Jézus Urunk megmagyarázta az apostoloknak köztük maradásának titkát, vagyis a „hogyan tovább?” misztériumát, Szentlelkének elküldését, akkor fellélegeztek: „Most már nyíltan beszélsz, nem képekben. Így világossá vált előttünk, hogy mindent tudsz, és nincs szükséged, hogy valaki is kérdezzen. Ezért hisszük, hogy Istentől jöttél” (Jn 16,29). Igaz, hogy ez a hit még sok próbának lesz kitéve, és néhány óra múlva az apostolok az egy Jánost kivéve, valóban cserbenhagyják a Mestert, mégis ezt az estét, az utolsót a legfontosabbnak tartották mindannyian. Ezen az estén legalább a körvonalak kirajzolódtak lelkükben; annak az eddig ismeretlen, soha nem hallott új jelenlétnak a körvonalai, melyet utolérhetetlen tömörséggel és klasszikus módon így fogalmaz meg a prefációban a liturgia: „Vita mutatur, non tollitur”: az életünk megváltozik ugyan, de nem szűnik meg! Ennek körvonalai majd Pünkösdkor válnak egyre erőteljesebbé, – most meg kell elégedniük azzal, amit az Úr Jézus mondott nekik. Pedig „még sok mondanivalóm volna, de nem vagytok elég erősek hozzá! De amikor eljön Ő, az igazság Lelke, elvezet titeket a teljes igazságra” (Jn 16,13).

* * *

Az Úr Jézusnak ezzel a kijelentésével elérkeztünk a lényeghez. Ugyanis amikor az Úr Jézus elmegy, akkor küld valakit, aki nem idegen tőle: „nem magától fog szólani, hanem azt mondja, amit hall” az Atyától és tőle, és aki megdicsőíti őt, – mert „amit kijelent nektek, azt

az enyémből kapja” (Jn 16,13). Ő az egyetlen, aki úgy megy el, hogy élő személyiség marad utána. Ha mi, emberek elmegyünk, ránk itt a földön csak emlékezni tudnak. Bármilyen nagy kincsünk is a memória, visszaidézheti megboldogultunk hangját, gesztusait, de őt magát, mint élő személyiséget megjelentetni nem képes. Amikor az Utolsó vacsorán az Úr Jézus kimondta a Lélekről ezt a szót: Ő – a nyelvtudomány szintjén szólva: egyes szám harmadik személyt jelölő személyes névmást –, akkor félreérthetetlenül kinyilatkoztatta, hogy az Atyától és a Tőle származó Lélek nem a mi memóriánk, vagy fantáziánk terméke, hanem isteni tulajdonsággal és tevékenységgel rendelkező Személy. Valaki, aki nélkül megvalósíthatatlan a jézusi mű folytatása, – olyan kimondhatatlan, óriási kincs, akinek birtoklása felér még az ő földi jelenlétével is. Ez az értelme annak az igazságnak, melyet az apostolokhoz intéz: „Jobb nektek, ha én elmegyek, mert ha nem megyek el, a Vigasztaló nem jön el hozzátok” (Jn 16,7). Még ennél is határozottabban jelenti ki, hogy mennyire nélkülözhetetlen számunkra a Lélek, amikor azt igyekszik megértetni velük: „Ha szeretnétek engem, csak örülnétek annak, hogy az Atyához megyek” (14,29). Így emeli át földhözragadt övéit a matéria világából a természetfeletti dimenziókba, ahol eltűnnek a tér és az idő korlátai. És bár a barátainak nevezett apostolok jóformán semmit sem értettek meg e titkokból, – mint ahogy mi is csak lelkiéletünk bizonyos fokán leszünk fogékonyak ezekre, – mégis kezdték megsejteni, hogy mit is fog tenni velük az a Jézustól megígért Lélek. Már az általa használt jelzők, megszólítások is sokat sejtetnek. Ő ugyanis Paraklétoszt küld nekik, ami segítőt, védőt, szószólót, vigasztalót jelent. A Nagypéntek előestéje bármennyire beárnyékolja az Utolsó vacsora hangulatát, mégis valami isteni béke és nyugalom költözik az apostolok lelkébe, amikor többször elhangzik Mesterük ajkáról: ne féljete, segíték nektek. A Paraklétosz majd eszetekbe juttat mindent, amit most hiába is mondanék nektek, – segít majd meglátnotok az összefüggéseket egykor elmondott szavaim, példabeszédeim és tetteim között, – majd ő rávezet benneteket az igazságra, a legnagyobbra: Az Isten szerető Atya, aki úgy szeretett benneteket, hogy Fiát küldte el a világba az emberek megváltására. És a Paraklétosz, az Isteni Segítő majd erőt és bátorságot fog adni nektek, amikor üldözni fognak titeket az Evangélium megvallásakor, – segíteni fog abban, hogy tanúságot tudjatok tenni rólam a világ minden részében. És a Paraklétosz, az Isteni Vigasztaló megszünteti legkínzóbb bajotokat: árvaságotokat, és begyógyítja legfájóbb sebeteket: magányotokat, mert az Atyával együtt lelketekbe költözünk, lakást veszünk nálatok, mert „aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk, és benne fogunk lakni... Amint Te Atyám, bennem vagy és én tebenned, úgy legyenek ők is mibennünk” (Jn 14,23-17,21).

* * *

A Paraklétosz nélkül nincs Egyház, az Egyházon belül nincs élet, sem közösségi, sem egyéni lelkiélet. Jézus Krisztus Lelke nélkül még imádkozni sem tudunk helyesen. Az apostolok ezt tapasztalatból tudták, és Pál meg is fogalmazza: „gyengeségünkben segítségünkre van a Lélek, – ő maga könyörög helyettünk szavakba nem foglalható sóhajtásokkal” (Róm 8,26), és „Tudtotokra adom, hogy azt sem mondhatja senki: Jézus az Úr, hacsak nem a Szentlélek által” (1Kor 12,3).

A Paraklétosz, vagyis az Isteni Segítő nélkül nem jöhet létre találkozás Jézussal, – nélküle nincs megtérés, nincs személyes kapcsolat az Istennel, és nincs tanúságtetés Jézusról...

És ha ez így van, akkor érdemes lenne megkérdezni önmagamtól: milyen a kapcsolatom a Szentlélekkel? Ismerem-e, hívom-e? Vagy azokhoz az effezusi keresztényekhez hasonlítok, akik Pál apostol kérdésére így válaszoltak: „nem is hallottuk, hogy van Szentlélek” (ApCsel 19,2).

A kérdés elevenbe vág, mert rávilágít az okra, ami miatt lelkiéletünk annyira vérszegény. És alighanem ez az oka annak, hogy elmélkedéseink inkább a monológ műfajhoz

hasonlíthatók: magunkban beszélgetünk, mint Hamlet, aki önmagának tárja fel érzelmeit, gondolatait. Azok a találkozások, melyekre oly nagyon sóvárgunk, épp abban különböznek ettől az egyoldalú, egysíkú, fárasztó monológtól, hogy magával Jézussal találkozunk. A feltételeket a Lélek teremti meg. Ezért nevezzük Jézus Lelkét Creatornak, Teremtő Léleknek, aki segít abban, hogy hol, mikor jöjjön létre a várva várt jézusi találkozás. Mindegy, hogy éjszaka, vagy nappal; munka közben, vagy úton Emmausz felé; betegen, bénán, vakon, vagy makkegészségesen fent a Táborhegyen; bátran eléje menve, sóvárogva, vagy előle menekülve a fára mászva; gyáván megtagadva, de aztán mea culpázva, a szerelemnél is nagyobb szeretettel megvallva Neki: Uram, úgysis tudod, hogy mindennél és mindenkinél jobban szeretlek Téged!

Jöjj Jézus Lelke, Teremtő, Vigasztaló, Segítő Lélek, hogy észrevegyem a felém közeledő, engem elviselő, velem beszélni akaró, lelkemet-sorsomat vállára vevő és engem hazavivő Mesteremet, Jézust!

Amen.